

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการพัฒนาและประเมินผลมาตรการป้องกันการฆ่าตัวตาย

รายงานฉบับสมบูรณ์
“โครงการพัฒนาและประเมินผลมาตรการป้องกันการฆ่าตัวตาย”

ธีระ คิริสมุด
สุทธิษา สมณา
จอมขวัญ โยธาสมุทร
ศรีเพ็ญ ตันติเวสส
ยศ ธีระวัฒนานนท์

โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ.....	1
บทที่ 2 การพัฒนามาตรการป้องกันการฆ่าตัวตาย	4
บทที่ 3 วิธีการประเมินผลมาตรการ	17
บทที่ 4 ผลการศึกษาวิจัย.....	25
บทที่ 5 อภิปราย ข้อเสนอแนะ ข้อจำกัดของการศึกษา.....	42
เอกสารอ้างอิง.....	46
ภาคผนวก	47

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 สรุปขั้นตอนการพัฒนามาตรการป้องกันการฆ่าตัวตาย	4
ตารางที่ 2 ขั้นตอนกระบวนการ/วิธีการตามข้อตกลงการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และผลการดำเนินการ	7
ตารางที่ 3 รายงานการจัดกิจกรรมจากโรงพยาบาล 12 แห่ง	12
ตารางที่ 4 จำนวนพื้นที่ตัวอย่างในแต่ละจังหวัด.....	19
ตารางที่ 5 การกระจายกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มอายุ.....	19
ตารางที่ 6 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชาชนและแกนนำชุมชน/อสม.....	26
ตารางที่ 7 การรู้จักสายด่วนสุขภาพจิต 1323	30
ตารางที่ 8 ความรู้เกี่ยวกับบริการที่ให้ผ่านสายด่วนสุขภาพจิต 1323 ในกลุ่มผู้ที่รู้จักสายด่วนฯ.....	31
ตารางที่ 9 การปฏิบัติตัวและการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อป้องกันการฆ่าตัวตาย จำแนกตามกลุ่มประชาชน ทั่วไป และแกนนำชุมชน/อสม.....	34
ตารางที่ 10 การปฏิบัติของกลุ่มประชาชนทั่วไปและแกนนำชุมชน/อสม. หากพบคนคิดฆ่าตัวตาย	36
ตารางที่ 11 ประชาชนทั่วไปและแกนนำชุมชน/อสม. ที่เคยคิดฆ่าตัวตาย.....	36
ตารางที่ 12 บทบาทหน้าที่ของแกนนำชุมชน/อสม. และการอบรมเกี่ยวกับสุขภาพจิต จิตเวชและแนวทาง ป้องกันการฆ่าตัวตาย	37
ตารางที่ 13 กิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาฆ่าตัวตายที่ดำเนินการโดยแกนนำชุมชน/อสม.....	38

ตารางที่ 14 อัตราการพยายามฆ่าตัวตายและอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อแสนประชากร จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ปีงบประมาณ 2555 และ 2556	40

สารบัญรูป

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการประเมินผลมาตรการ.....	17
รูปที่ 2 แสดงการสุ่มเลือกพื้นที่และกลุ่มตัวอย่าง	21
รูปที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงและสัญญาณเตือนการฆ่าตัวตายของกลุ่มประชาชนและแกนนำชุมชน/อสม.....	29
รูปที่ 4 ความรู้ความเข้าใจเรื่องสายด่วนสุขภาพจิต 1323	30
รูปที่ 5 ทศนคติและความเชื่อของกลุ่มประชาชนและแกนนำชุมชน/อสม. เกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย	33
รูปที่ 6 ประโยชน์ของการอบรมเกี่ยวกับสุขภาพจิต จิตเวชและแนวทางป้องกันการฆ่าตัวตาย	38
รูปที่ 7 อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อแสนประชากรของจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ปีงบประมาณ 2544 – 2556	41

บทที่ 1 บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

1.1 ความเป็นมา

การฆ่าตัวตายและการพยายามฆ่าตัวตายเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทย รายงานของกรมสุขภาพจิตในปี พ.ศ. 2552 ชี้ว่ามีผู้ฆ่าตัวตายสำเร็จรวมทั้งสิ้น 3,634 ราย [1] กลุ่มอายุที่มีอัตราการฆ่าตัวตายมากที่สุดคือช่วงอายุ 30-40 ปี [2] ซึ่งถือเป็นวัยแรงงานที่สำคัญของประเทศ บุญชัย นวมงคลวัฒนาและคณะ (2546) ศึกษาความสูญเสียของผู้ป่วยที่พยายามและฆ่าตัวตายที่รับไว้รักษาในโรงพยาบาลจิตเวชจำนวน 12 แห่งพบว่า มูลค่าความสูญเสียในเชิงเศรษฐกิจของผู้พยายามฆ่าตัวตายมีมูลค่า 37,793 บาทต่อราย [3] และจากการศึกษาโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทยพบว่า ในปี พ.ศ. 2548 การฆ่าตัวตายในประเทศไทยทำให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจประมาณ 16,000 ล้านบาท [4]

ในทางจิตเวชศาสตร์ การฆ่าตัวตายและเสียชีวิตแตกต่างจากการฆ่าตัวตายแต่ไม่เสียชีวิต เนื่องจากมีพฤติกรรมและปัจจัยเสี่ยงต่างกัน พฤติกรรมทั้งสองประเภทจัดอยู่ในกลุ่ม “พฤติกรรมฆ่าตัวตาย (suicidal behaviour)” ซึ่งมีความหมายครอบคลุมถึง

- 1) การคิดอยากฆ่าตัวตาย (suicidal ideation) หมายถึงการมีความคิดอยากฆ่าตัวตาย
- 2) การพยายามฆ่าตัวตาย (suicide attempts) หรือปัจจุบันนิยมเรียก parasuicide หมายถึงผู้ที่ยกยอฆ่าตัวตายแต่ในที่สุดยังไม่ถึงแก่ชีวิต ศัพท์อีกคำหนึ่งที่ใกล้เคียงกันคือ deliberate self-harm ซึ่งหมายถึงผู้ที่ทำร้ายตนเองโดยเจตนา ไม่ว่าจะทำไปเพื่อต้องการตายหรือไม่
- 3) การฆ่าตัวตายสำเร็จ (completed suicide) หมายถึงผู้ที่เสียชีวิตจากการฆ่าตัวตาย

การพยายามฆ่าตัวตาย (Suicide attempts, deliberate self-harm, parasuicides) นั้นพบบ่อยกว่าการฆ่าตัวตายและเสียชีวิต ในอัตราส่วนตั้งแต่ 6:1 ถึง 25:1 (ค่าเฉลี่ยทั่วโลกประมาณ 18:1) [12] นอกจากนั้นพบว่าผู้ที่เสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายประมาณร้อยละ 30-60 เคยมีการพยายามฆ่าตัวตายมาก่อน และเมื่อติดตามผู้ที่พยายามฆ่าตัวตายไปในระยะยาวพบว่าร้อยละ 10-14 เสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายในที่สุด

ผู้ที่มีความคิดอยากฆ่าตัวตายมักมีการสื่อสารหรือการแสดงออกที่เป็นสัญญาณเตือนก่อนฆ่าตัวตาย (suicide warning sign) ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การสื่อสารทางตรงด้วยวาจา เช่น การบอกกับญาติว่าจะฆ่าตัวตาย การสื่อสารทางอ้อมด้วยวาจา เช่น การฝากฝังให้ทำภารกิจให้ หรือรำลา การสื่อสารทางตรงด้วยท่าทาง เช่น เดินไปหยิบอุปกรณ์ที่ใช้ฆ่าตัวตาย และการสื่อสารทางอ้อมด้วยท่าทาง เช่น การแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าและเครื่องประดับที่ดีที่สุด ซึ่งไม่ได้นำมาใช้ในชีวิตรประจำวัน เป็นต้น จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า การฆ่าตัวตายนั้นมักจะเกิดขึ้นภายใน 24 ชั่วโมงหลังจากสื่อสารสัญญาณฆ่าตัวตายออกไป และแม้ผู้ที่คิดฆ่าตัวตายเป็นสัญญาณในลักษณะดังกล่าว แต่กลับพบว่าผู้ใกล้ชิดส่วนใหญ่ไม่ทราบหรือไม่เข้าใจว่าเป็นสัญญาณเตือนของการฆ่าตัวตาย จึงมิได้ดำเนินการป้องกันแต่อย่างใด [11]

ในหลายประเทศ เช่น เยอรมนี [6] อังกฤษ [7] ออสเตรเลีย [8] และนิวซีแลนด์ [9] มีการดำเนินมาตรการป้องกันปัญหาการฆ่าตัวตายด้วยการรณรงค์ให้ความรู้ด้านสุขภาพจิตแก่ประชาชน ในสหรัฐอเมริกาเมืองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ป้องกันการฆ่าตัวตายในกลุ่มวัยรุ่นโดยเฉพาะที่ชื่อว่า American Foundation for Suicide Prevention (AFSP) โดยการให้ความรู้และความช่วยเหลือแก่ผู้ป่วยที่มีปัญหาสุขภาพจิต ตลอดจนสร้างความ

ตระหนักแก่สาธารณชนต่อความเจ็บป่วยทางจิตที่อาจนำไปสู่การฆ่าตัวตาย และให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการฆ่าตัวตาย เช่น โครงการ “Suicide Shouldn't Be A Secret” โดยรณรงค์ผ่านสื่อมวลชนไปยังกลุ่มเยาวชนในเรื่องสัญญาณเตือนก่อนฆ่าตัวตาย วิธีการปฏิบัติเมื่อพบผู้มีสัญญาณเตือนก่อนฆ่าตัวตาย และช่องทางในการให้การช่วยเหลือเมื่อพบบุคคลเหล่านั้น

นอกจากนี้ ยังมีการวิจัยเพื่อพัฒนามาตรการให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อป้องกันการฆ่าตัวตาย เช่น การศึกษาของ Jorm และคณะ [8] เกี่ยวกับผลกระทบของโครงการ Beyondblue ซึ่งเป็นโครงการรณรงค์เพื่อลดความเครียดผ่านรายการโทรทัศน์ วิทยูและสื่อสิ่งพิมพ์ ผลการศึกษาพบว่า ในพื้นที่ที่มีการเข้าถึงโครงการนี้ในระดับสูง ประชาชนจะตระหนักว่าตนเอง ครอบครัวยุติพี่น้อง รวมทั้งเพื่อนที่ใกล้ชิดพวกเขาอาจมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิตมากกว่าพื้นที่ที่มีการเข้าถึงโครงการอยู่ในระดับต่ำกว่า ในขณะที่ Sogaard และ Fonnebo [10] ประเมินผลของโครงการ the Norwegian Mental Health Campaign ในประเทศนอร์เวย์ ซึ่งรณรงค์เกี่ยวกับสุขภาพจิตผ่านรายการโทรทัศน์ และพบว่าหลังจากดำเนินโครงการ กลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 70 หาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับโรคทางจิตเวชมากขึ้น และร้อยละ 45 มีการพูดคุยเกี่ยวกับโครงการนี้กับผู้อื่น รวมทั้งพบว่าสัดส่วนของจำนวนผู้แนะนำบุคคลอื่นที่มีความผิดปกติทางจิตให้ไปพบผู้เชี่ยวชาญสูงขึ้น มีการให้ความสำคัญต่อประเด็นเกี่ยวกับสุขภาพจิตมากขึ้น และประสบผลสำเร็จในการเพิ่มความรู้อย่างเข้าใจและทัศนคติของประชาชน

สำหรับประเทศไทย เริ่มมีการดำเนินงานเฝ้าระวังและป้องกันการฆ่าตัวตายที่ชัดเจนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักคือ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีมาตรการสำคัญประกอบด้วย การพัฒนาระบบบริการดูแลผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย การพัฒนาบุคลากรสาธารณสุขในการอบรมให้คำปรึกษาเชิงลึก การพัฒนาระบบฐานข้อมูลบันทึกการเฝ้าระวังภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย รวมทั้งมีการศึกษาวิจัยด้านระบาดวิทยาของการทำร้ายตนเองอย่างต่อเนื่องทุกปี [5] ในปีงบประมาณ 2551 มีการดำเนินงานส่งเสริมความรู้ ทัศนคติและเพิ่มมาตรการป้องกันปัญหาการฆ่าตัวตายกับประชาชนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลเฝ้าระวังโรคซึมเศร้าในระดับจังหวัด โดยใช้สื่อและเทคโนโลยีต่างๆ เช่น หนังสือ แผ่นพับ โปสเตอร์ หนังสือการ์ตูน และ VCD เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตที่อยู่ในรูปภาพยนตร์สั้น เป็นต้น อย่างไรก็ตามการดำเนินงานที่ผ่านมา ยังไม่มีมาตรการสื่อสารเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างเป็นระบบในเรื่องสัญญาณเตือนก่อนฆ่าตัวตายรวมถึงแนวทางปฏิบัติของบุคคลใกล้ชิดเมื่อพบผู้มีสัญญาณเตือนก่อนฆ่าตัวตาย

ในปี พ.ศ. 2553 กรมสุขภาพจิตได้ร่วมมือกับโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP) โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ดำเนินโครงการพัฒนาและประเมินประสิทธิผลของมาตรการป้องกันการฆ่าตัวตายในประเทศไทย [11] เพื่อทำความเข้าใจถึงสภาพปัญหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายตนเองในระดับชุมชนและบุคคล สัญญาณเตือนก่อนฆ่าตัวตาย และระบบบริการสุขภาพ รวมถึงความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันการฆ่าตัวตายในพื้นที่อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ซึ่งพบว่า (1) ประชาชน แกนนำชุมชน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ขาดความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการฆ่าตัวตาย (2) บุคลากรสาธารณสุขส่วนหนึ่งยังขาดทักษะในการเฝ้าระวัง และป้องกันการฆ่าตัวตาย และ (3) ประชาชนเข้าไม่ถึงระบบบริการ และไม่ทราบว่ามีการสายด่วนสุขภาพจิต นอกจากนี้ยังไม่เคยมีการประเมินประสิทธิผลของมาตรการที่ดำเนินการอยู่

การศึกษาดังกล่าวได้นำไปสู่การพัฒนามาตรการเพื่อป้องกันการฆ่าตัวตายในระดับชุมชนที่ดำเนินการในจังหวัดลำพูนและเชียงใหม่ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2555 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2556 โดย 3 หน่วยงาน ได้แก่ 1) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ 2) กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข และ 3) โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ มาตรการดังกล่าวประกอบด้วย (1) การให้ความรู้พื้นฐานและปรับทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพจิตและโรคทางจิตเวช ปัจจัยเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย สัญญาณเตือนก่อนฆ่าตัวตาย วิธีดำเนินการหากพบผู้ที่มีอาการซึมเศร้าหรือคิดอยากฆ่าตัวตาย ข้อมูลเกี่ยวกับสายด่วนสุขภาพจิต และแนวทางการปฏิบัติตนเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีแก่ประชาชนทั่วไป ผ่านช่องทางการสื่อสาร ได้แก่ วิทยุชุมชน เสียงตามสาย และป้ายโฆษณา (2) การให้ความรู้เบื้องต้นในการป้องกันปัญหาการฆ่าตัวตาย ผ่านคู่มือการป้องกันการฆ่าตัวตายสำหรับบุคลากรทางด้านสาธารณสุขในระดับปฐมภูมิ และกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)/แกนนำชุมชน และสนับสนุนเงินทุนในการจัดกิจกรรมเพื่อแนะนำการใช้คู่มือฯ และกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แก่บุคลากรสาธารณสุขในระดับปฐมภูมิ อสม. และแกนนำชุมชน และ (3) การพัฒนาระบบการให้บริการให้คำปรึกษาทางสุขภาพจิต กับสายด่วนสุขภาพจิต 1323 ให้เหมาะสมกับบริบทและเกิดการใช้ประโยชน์โดยผู้รับบริการ โครงการวิจัยที่นำเสนอในรายงานฉบับนี้ ประกอบด้วยการพัฒนาและการประเมินประสิทธิผลมาตรการเพื่อป้องกันการฆ่าตัวตายที่กล่าวข้างต้น

1.2 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อพัฒนาและประเมินผลของมาตรการป้องกันการฆ่าตัวตายในจังหวัดลำพูนและเชียงใหม่ ที่ดำเนินการตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2555 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2556 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1.2.1 เพื่อพัฒนามาตรการป้องกันการฆ่าตัวตาย ดังนี้

- 1) มาตรการสื่อประชาสัมพันธ์
- 2) มาตรการพัฒนาระบบบริการป้องกันปัญหาฆ่าตัวตาย ได้แก่ คู่มือแนวทางการดูแลทางจิตเวชสำหรับหน่วยบริการปฐมภูมิ คู่มือเพื่อการป้องกันและดูแลปัญหาการฆ่าตัวตาย สำหรับผู้ที่ไม่ใช่บุคลากรทางการแพทย์ การพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์สายด่วน 1323

1.2.2 เพื่อประเมินมาตรการป้องกันการฆ่าตัวตายในข้อ 1.2.1 โดย

- 1) การประเมินความรู้ ทัศนคติ และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาการฆ่าตัวตายและปัญหาจิตเวชในประชาชนทั่วไป กลุ่มแกนนำชุมชน อสม. และผู้ให้บริการในพื้นที่ดำเนินการหลังดำเนินการมาตรการ 1 ปี
- 2) การวิเคราะห์อัตราการฆ่าตัวตายของประชาชนในพื้นที่ดำเนินการหลังจากดำเนินการมาตรการ 1 ปี

บทที่ 2 การพัฒนามาตรการป้องกันการฆ่าตัวตาย

การพัฒนามาตรการป้องกันการฆ่าตัวตายครั้งนี้ นักวิจัยกำหนดพื้นที่ศึกษาโดยคัดเลือกจังหวัดที่มีสถิติอัตราการฆ่าตัวตายย้อนหลัง 5 ปี สูงสุดในประเทศไทย และมีความพร้อมในการดำเนินโครงการวิจัย ซึ่งได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ทั้งนี้ นักวิจัยได้ศึกษาในอำเภอที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ ดังนี้

จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอพร้าว จอมทอง ดอยสะเก็ด ฝาง สันกำแพง สันทราย สันป่าตอง เวียงแหง หางดง และสารภี

จังหวัดลำพูน จำนวน 8 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองลำพูน บ้านธิ บ้านโฮ้ง ป่าซาง ลี้ แม่ทา เวียงหนองล่อง และทุ่งหัวช้าง

2.1. การประชุมเตรียมการพัฒนามาตรการ

การพัฒนามาตรการเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่เป้าหมาย โดยมีอาจารย์จากคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ รับผิดชอบการพัฒนาและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ สำหรับการพัฒนามาตรการด้านระบบบริการ ได้แก่ การพัฒนาคู่มือป้องกันการฆ่าตัวตายสำหรับบุคลากรสาธารณสุขและสำหรับแกนนำชุมชน และ อสม. ได้รับความร่วมมือจากกรมสุขภาพจิต และโรงพยาบาลชุมชน (รพช.) ทุกแห่งในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน โดยก่อนที่จะพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และพัฒนาระบบการให้บริการ ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2555 นักวิจัยได้จัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมสุขภาพจิต ผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันการฆ่าตัวตาย ผู้บริหาร นักวิชาการและผู้เกี่ยวข้องด้านสื่อ ผู้ผลิตสื่อ นักวิชาการ นักจัดรายการวิทยุ บุคลากรสาธารณสุข แกนนำชุมชนและ อสม. เพื่อระดมความคิดเห็นและอภิปรายถึงแนวทางแก้ปัญหาการฆ่าตัวตาย

ตารางที่ 1 สรุปขั้นตอนการพัฒนามาตรการป้องกันการฆ่าตัวตาย

ขั้นตอน	มาตรการสื่อประชาสัมพันธ์	มาตรการพัฒนาระบบบริการ
มอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินงาน	อาจารย์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ จ.เชียงใหม่	กรมสุขภาพจิต โรงพยาบาลชุมชนทั้ง 2 จังหวัด
ทบทวนสถานการณ์หาแนวทางป้องกันปัญหาฆ่าตัวตาย	ประชุมระดมความคิดเห็น: นักวิชาการและผู้เกี่ยวข้องด้านสื่อ/ผู้ผลิตสื่อ/นักวิชาการ/นักจัดรายการวิทยุ/บุคลากรสาธารณสุข/แกนนำชุมชนและ อสม.	ประชุมระดมความคิดเห็น: ผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันการฆ่าตัวตาย/ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่กรมสุขภาพจิต/บุคลากรสาธารณสุข
มาตรการที่พัฒนาขึ้น	■ สปอตวิทยุ ■ ป้ายประชาสัมพันธ์ ■ เว็บไซต์ พิจารณาด้าน (ผู้ส่งสาร (Sender/source) สาร/เนื้อหา (Message) ช่องทางหรือสื่อ (Channel/media) ผู้รับสาร (Receiver))	■ คู่มือป้องกันการฆ่าตัวตาย 2 เล่ม (ดำเนินการโดยกรมสุขภาพจิต และ HITAP) ■ ส่งเสริมการใช้คู่มือและพัฒนาระบบมาตรการการให้บริการในพื้นที่ (ดำเนินการโดย รพ.ชุมชน) ■ สายด่วน 1323 (ดำเนินการโดยกรมสุขภาพจิต)

ตารางที่ 1 สรุปขั้นตอนการพัฒนามาตรการป้องกันการฆ่าตัวตาย (ต่อ)

ขั้นตอน	มาตรการสื่อประชาสัมพันธ์	มาตรการพัฒนาระบบบริการ
นำมาตรการลงปฏิบัติในพื้นที่	เผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ สื่อวิทยุ ผ่านทางสถานพยาบาล แกนนำชุมชน/อสม.	รพ.จัดอบรมเตรียมความพร้อมให้บริการในกลุ่มบุคลากรและแกนนำชุมชน/อสม. จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ ทักษะคติในพื้นที่ ให้บริการคัดกรอง รักษาทั้งใน รพ. และชุมชน (ดำเนินการโดย รพช. ร่วมกับแกนนำชุมชน อสม. ประชาชน)
ประเมินผล	สำรวจข้อมูลก่อนดำเนินโครงการ หลังจากได้ข้อมูลจะคืนข้อมูลให้กับ รพช. และทีมพัฒนาสื่อ ประเมินผลหลังดำเนินโครงการ โดยสำรวจข้อมูลหลังดำเนินมาตรการเป็นเวลา 1 ปี (ดำเนินการโดย HITAP)	

2.2. การพัฒนามาตรการสื่อประชาสัมพันธ์

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้ประชาชนทราบถึงบริการสายด่วนสุขภาพจิต 1323
- 2) เพื่อให้ประชาชนทราบข้อมูลเกี่ยวกับสัญญาณเตือนก่อนฆ่าตัวตาย การสังเกตอาการซึมเศร้า แนวปฏิบัติเบื้องต้นสำหรับประชาชนหากพบผู้มีความคิดฆ่าตัวตาย
- 3) เพื่อให้ประชาชนทราบวิธีการสร้างความสุขและวิธีการจัดการความเครียด

ผู้ดำเนินการพัฒนามาตรการ อาจารย์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มเป้าหมาย/พื้นที่ดำเนินการ ประชาชนในพื้นที่ 18 อำเภอ แบ่งเป็น 1) ประชาชนทั่วไป 2) กลุ่มเสี่ยงฆ่าตัวตาย (วัยทำงาน วัยเรียน ผู้สูงอายุ) และ 3) กลุ่มที่อยู่ใกล้ขีดผู้มีความเสี่ยงฆ่าตัวตาย

ผลการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์

สื่อประชาสัมพันธ์ที่จะพัฒนาขึ้นในโครงการนี้ ได้แก่ สปอตวิทยุ ป้ายโฆษณาและเว็บไซต์ (ตารางที่ 2) โดยคณะนักวิจัยได้กำหนดกรอบระยะเวลา 1 ปี (เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2555 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2556) สำหรับการศึกษาวิจัยตลอดทั้งโครงการ เนื่องจากการพัฒนาสื่อสปอตวิทยุมีความล่าช้าเป็นอย่างมาก ไม่สามารถนำออกเผยแพร่ได้ตามเวลาที่กำหนด คณะนักวิจัยจึงตัดสินใจยุติการพัฒนาสื่ออีก 2 ประเภท คือ ป้ายประชาสัมพันธ์ และเว็บไซต์ ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความสูญเปล่าของการใช้งบประมาณของโครงการ ด้วยเหตุผลดังนี้

- 1) การพัฒนาสื่อสปอตวิทยุโดยผู้รับผิดชอบใช้ระยะเวลาค่อนข้างยาวนาน อาจเป็นเพราะผู้รับผิดชอบได้นำการพัฒนาสื่อในส่วนนี้ไปเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนนักศึกษา ทำให้กว่าจะได้สื่อประชาสัมพันธ์ที่สามารถเผยแพร่ได้ต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน

- 2) คณะนักวิจัยกับผู้รับผิดชอบการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์มีความเข้าใจไม่ตรงกันในเรื่องของเนื้อหาที่ต้องการสื่อสารหรือเผยแพร่ แม้จะได้พยายามอธิบายและขอให้ปรับแก้สื่อหลายครั้ง ซึ่งแต่ละครั้งใช้ระยะเวลาานาน
- 3) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์มีภาระงานประจำมาก และมีแนวโน้มว่าจะไม่สามารถจัดการเวลาเพื่อพัฒนาสื่อฯ อีก 2 ประเภทได้
- 4) คณะนักวิจัยใช้มาตรการตามปกติในการติดตามความก้าวหน้า ได้แก่ ทาง e-mails และ โทรศัพท์ แต่ก็ไม่สามารถเร่งรัดการทำงานของผู้รับผิดชอบการพัฒนาสื่อฯ ให้เป็นไปตามกำหนดเวลาได้

สำหรับสื่อสโปตวิทยุที่พัฒนาขึ้นและมีจำนวน 5 รายการนั้น ได้ถูกนำไปเผยแพร่ผ่านช่องทางประชาสัมพันธ์หลัก คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน และช่องทางประชาสัมพันธ์รอง เช่น วิทยุชุมชน กระจายเสียงในระดับชุมชน/หมู่บ้าน นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลชุมชน (รพช.) และ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) หลายแห่งได้นำสโปตวิทยุเหล่านี้ไปเปิดหรือประชาสัมพันธ์ต่อโดยตรงยังสถานพยาบาลของตนด้วย

ตารางที่ 2 ขั้นตอนกระบวนการ/วิธีการตามข้อตกลงการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และผลการดำเนินการ

กิจกรรม	กระบวนการ/วิธีการตามข้อตกลงการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์	ผลการดำเนินการ
1. สปอตวิทยุ	<u>วิธีและขั้นตอนการพัฒนาสปอตวิทยุ</u> - เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนของนักศึกษา คณะนิเทศศาสตร์ (วิชาผลิตสื่อดำเนินการ) ที่ต้องทำตามกระบวนการเรียน การสอนในสาขาวิชานั้น - มอบหมายนักศึกษาพัฒนาจำนวน 13 ผลงาน - ตรวจสอบสื่อโดยคณะอาจารย์และนักศึกษาในชั้นเรียน และโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายสื่อสารองค์กร HITAP รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญกรมสุขภาพจิต <u>ช่องทางเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์</u> - ช่องทางหลัก คือ วิทยุกระแสหลัก ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน - ช่องทางรอง เช่น วิทยุชุมชน กระจายเสียงชุมชน/หมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ใน รพช. และ รพ.สต.หลายแห่งได้นำสปอตวิทยุเหล่านี้ไปเปิดหรือประชาสัมพันธ์ต่อโดยตรงยังสถานพยาบาลของตนด้วย	มีผลงานสปอตวิทยุจากนักศึกษาทั้งหมด 13 รายการ ซึ่งผ่านการตรวจสอบและนำไปใช้เผยแพร่จริงจำนวน 5 รายการ - ออกอากาศหลังรายการข่าวช่วงเช้า กลางวัน เย็น วันจันทร์ พุธ และ ศุกร์ ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2555 – พฤษภาคม 2556 - เปิดสปอตวิทยุผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน เทศบาล และโรงเรียน - มีผู้จัดรายการวิทยุชุมชนนำสปอตวิทยุเปิดในรายการที่ตนเองจัดอยู่ - เจ้าหน้าที่ รพช. รพ.สต. อสม. แกนนำชุมชน ใช้ประกอบการอบรมให้ความรู้

ตารางที่ 2 ขั้นตอนกระบวนการ/วิธีการตามข้อตกลงการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และผลการดำเนินการ (ต่อ)

กิจกรรม	กระบวนการ/วิธีการตามข้อตกลงการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์	ผลการดำเนินการ
2. ป้ายประชาสัมพันธ์	<u>วิธีและขั้นตอนการพัฒนาป้ายประชาสัมพันธ์</u> - เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนของนักศึกษา คณะนิเทศศาสตร์ (วิชาผลิตสื่อดำเนินการ) ที่ต้องทำตามกระบวนการเรียน การสอนในสาขาวิชานั้น - ขออนุญาตพื้นที่จากแขวงการทางจังหวัด รวมทั้งเจ้าของพื้นที่อื่นๆ <u>ช่องทางเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์</u> - ป้ายขนาดใหญ่ อำเภอละ 1 ป้าย ติดตั้งข้างถนนที่เป็นทางหลวง - ป้ายขนาดเล็ก จำนวน 300 ป้าย ติดตั้งกระจายตามองค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ	ไม่ได้ดำเนินการ
3. เว็บไซต์	<u>วิธีและขั้นตอนการพัฒนาเว็บไซต์</u> - เนื้อหาใน web (www.1323aromdee.com) ประกอบด้วย ที่มาของโครงการ วัตถุประสงค์ รายละเอียดกิจกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนวิธีสร้างสุขของทั้ง 18 อำเภอ สื่อประชาสัมพันธ์ที่เผยแพร่ ตัวอย่างสื่อรณรงค์ web links อื่นๆ - ขอความร่วมมือเพื่อจัดทำ Facebook fan page ในกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ทั้ง 18 อำเภอ ได้แก่ จนท.สาธารณสุข ครูแนะแนว นักเรียน หน่วยงานรัฐ เอกชน และ NGO	ไม่ได้ดำเนินการ

2.3. การพัฒนามาตรการพัฒนาระบบบริการป้องกันปัญหาฆ่าตัวตาย

ได้แก่ คู่มือดูแลทางจิตเวชสำหรับหน่วยบริการปฐมภูมิ และคู่มือเพื่อป้องกันและดูแลปัญหาการฆ่าตัวตาย สำหรับแกนนำชุมชน/อสม. และการพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์สายด่วน 1323

2.3.1. การพัฒนาคู่มือดูแลทางจิตเวชสำหรับหน่วยบริการปฐมภูมิ และคู่มือเพื่อป้องกันและดูแลปัญหาการฆ่าตัวตาย สำหรับ แกนนำชุมชน/อสม.

ขั้นตอนในการพัฒนาคู่มือทั้ง 2 เล่ม

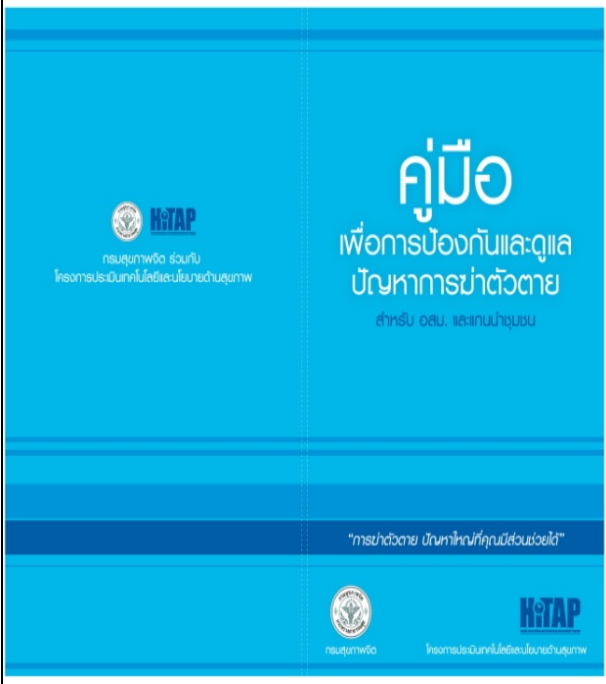
- 1) การพัฒนาคู่มือทั้ง 2 เล่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการร่วมกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ในการ ทบทวนเอกสาร บทความ รายงานวิจัย และจัดเตรียมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการฆ่าตัว ตาย
- 2) ส่งผลการทบทวนดังกล่าวให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ความคิดเห็นเบื้องต้น
- 3) จัดประชุมสนทนากลุ่มทั้งกลุ่มพยาบาลจิตเวช เจ้าหน้าที่ รพช./รพ.สต. แกนนำชุมชน/อสม.เพื่อ รับฟังข้อเสนอแนะในการร่างคู่มือฯ เพื่อความเหมาะสมในการใช้งาน
- 4) พัฒนาปรับปรุงคู่มือฉบับสมบูรณ์ และจัดพิมพ์
- 5) กระจายคู่มือฯ ให้กับสถานพยาบาลทั้ง 18 อำเภอ

ผลการพัฒนาคู่มือฯ

1. คู่มือการดูแลทางจิตเวชสำหรับหน่วยบริการปฐมภูมิ โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สถานีอนามัย สถานบริการสาธารณสุข

	เนื้อหา ประกอบด้วย ▪ การชักประวัติ การประเมินและสังเกต ▪ กลุ่มเสี่ยงปัญหาสุขภาพจิต ▪ ภาวะฉุกเฉินทางจิตเวช ▪ การดูแลภาวะฉุกเฉินทางจิตเวช ▪ การคัดกรองปัญหาสุขภาพจิต ▪ การแจ้งผลการคัดกรองหรือการประเมินปัญหาสุขภาพจิต ▪ การช่วยเหลือดูแลสังคมจิตใจเบื้องต้น การส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพจิต ▪ การให้คำปรึกษา (Counseling) ▪ การดูแลผู้มีปัญหาทางจิตเวชอย่างต่อเนื่อง ▪ การติดตามเยี่ยมทางโทรศัพท์ การเยี่ยมบ้าน ▪ ภาคนวกร แบบคัดกรองปัญหาโรคซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย แบบคัดกรองโรคจิตแบบคัดกรองปัญหาการดื่มสุรา

2. คู่มือเพื่อการป้องกันและดูแลปัญหาการฆ่าตัวตายสำหรับ อสม. และแกนนำชุมชน

	เนื้อหา ประกอบด้วย ▪ ความสำคัญของปัญหาการฆ่าตัวตาย▪ สาเหตุของปัญหาการฆ่าตัวตาย▪ แนวทางการป้องกันและดูแลปัญหาการฆ่าตัวตาย ➢ ประเมินกลุ่มเสี่ยง การรับรู้ สังเกตและทราบถึงสัญญาณเตือนก่อนฆ่าตัวตาย➢ การช่วยเหลือผู้มีความเสี่ยงต่อการตัดสินใจฆ่าตัวตาย➢ การช่วยเหลือฟื้นฟูผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิตและการเสริมความเข้มแข็งด้านจิตใจกับครอบครัวและชุมชน▪ แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพจิตและการฆ่าตัวตาย

2.4. การพัฒนาระบบบริการในพื้นที่ดำเนินการ

ในจำนวน รพช.ทั้งหมด 18 แห่ง มี 14 แห่ง ขอรับการสนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดอบรมและกิจกรรมส่งเสริมการใช้คู่มือการจัดการปัญหาการฆ่าตัวตายทั้ง 2 เล่ม (คู่มือดูแลจิตเวชสำหรับหน่วยบริการปฐมภูมิและคู่มือเพื่อการป้องกันและดูแลปัญหาการฆ่าตัวตายสำหรับแกนนำชุมชน/อสม.) ได้แก่ การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการปัญหาการฆ่าตัวตายตามคู่มือ และการประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมของโรงพยาบาลในการให้บริการ รักษา บำบัดและฟื้นฟูแก่ผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิตและมีแนวโน้มเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย เมื่อสิ้นสุดโครงการ โรงพยาบาล 12 แห่ง ส่งรายงานการจัดกิจกรรมในพื้นที่ ดังนี้ (ดูตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 รายงานการจัดกิจกรรมจากโรงพยาบาล 12 แห่ง

วัตถุประสงค์	เครื่องมือ	ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม	ปัญหาและอุปสรรค
1. โรงพยาบาลลี้ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน (แกนนำชุมชน /อสม. จำนวน 54 คน และบุคลากรสาธารณสุขจำนวน 20 คน)			
1. เพื่อประเมินคุณภาพคู่มือแนวทางการป้องกันการฆ่าตัวตาย 2. เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรสาธารณสุขระดับปฐมภูมิ บุคลากรใน รพ.ลี้ แกนนำชุมชน อสม. และนักจัดรายการวิทยุชุมชน ให้มีความรู้และร่วมป้องกันแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตาย ทั้งในสถานบริการและในชุมชน	1. คู่มือ 2 เล่ม 2. การคัดกรองด้วย 2 คำถาม (2Q) มีนักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญด้านการแก้ไขปัญหามรณะฆ่าตัวตายในระดับจังหวัดลำพูน เป็นวิทยากร	1. เกิดกิจกรรมการป้องกันการฆ่าตัวตาย โดยชุมชนเองอย่างน้อย 1 กิจกรรม 2. ปัญหาการฆ่าตัวตายสำเร็จในพื้นที่ลดลง ร้อยละ 20 ตั้งแต่เดือน ต.ค. 55- ม.ค. 56 3. ชมรมวิทยุชุมชนมีการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปเผยแพร่ในรายการวิทยุชุมชน โดยจัดเป็นรายการสายด่วนสุขภาพจิตทุกวันศุกร์ และรายการลีมีสุขในช่วงเวลา 17.00 - 18.00 น. ทุกวัน 4. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตในชุมชนโดยชมรมผู้สูงอายุตำบลนาทรายและตำบลลี้	1. ขาดงบประมาณการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 2. ภาระงานของบุคลากรใน รพ. สด. และ อสม. มีมาก 3. นโยบายการแก้ไขปัญหามรณะฆ่าตัวตายเปลี่ยนไปตามผู้บริหาร 4. ขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิต จึงขาดความคล่องตัวในการดำเนินงานแบบครบวงจรของการร่วมจัดรายการวิทยุชุมชนสายด่วนสุขภาพจิต
2. โรงพยาบาลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน (แกนนำชุมชน /อสม. จำนวน 72 คน และบุคลากรสาธารณสุขจำนวน 20 คน)			
1. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในการดูแลผู้ป่วยที่มีปัญหาสุขภาพจิต และโรคจิตเวช 2. เพื่อสามารถคัดกรองในผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย	1. คู่มือ 2 เล่ม 2. การคัดกรองด้วย 2 คำถาม (2Q) มีการประเมินความรู้ด้านจิตเวช และปัญหาการฆ่าตัวตายก่อนและหลังการอบรม ในระดับ อสม. 72 คน	1. อสม. มีองค์ความรู้เรื่องปัญหาการฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้นจากก่อนการอบรมร้อยละ 90.9 (ก่อนการอบรม มืออสม. สอบผ่าน 41 คน) หลังจากการอบรม มืออสม. สอบผ่าน 60 คน) 2. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีการระดมความคิดเห็น และเสนอแนะจัดแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตาย 3. อสม. คัดกรองด้วย 2Q ในกลุ่มผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย	การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากไม่มีงบประมาณ ไม่มี การกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง ภาระของ บุคลากรและ อสม. ค่อนข้างมาก
3. โรงพยาบาลลำพูน อำเภอมือง จังหวัดลำพูน (แกนนำชุมชน /อสม. จำนวน 120 คน และบุคลากรสาธารณสุขจำนวน 30 คน)			
1. เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และเพิ่มศักยภาพของ อสม. สุขภาพจิต ในการเฝ้าระวังและดูแลผู้ที่มีความเสี่ยงปัญหาสุขภาพจิตและเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย 2. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ อสม. ในการดูแลและป้องกันปัญหาการฆ่าตัวตาย	1. คู่มือ 2 เล่ม 2. นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญด้านจิตเวช จากโรงพยาบาลลำพูน เป็นวิทยากร	อสม. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าและการฆ่าตัวตายเพิ่มมากกว่าก่อนการอบรม (มีข้อที่ตอบผิดมาก ได้แก่ โรคซึมเศร้าไม่ต้องรักษา ไม่มียารักษาโรคซึมเศร้าได้ ผู้ที่ฆ่าตัวตายทุกคนจะเศร้า ไม่ควรซักถามเรื่องการฆ่าตัวตาย เพราะจะเป็นการชี้โพรงให้กระรอก)	1. อสม. อยู่ไม่ครบการประชุม 2. ระยะเวลาอบรมมีจำกัด ไม่สามารถฝึกถามการประเมินภาวะซึมเศร้า

ตารางที่ 3 รายงานการจัดกิจกรรมจากโรงพยาบาล 12 แห่ง (ต่อ)

วัตถุประสงค์	เครื่องมือ	ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม	ปัญหาและอุปสรรค
4. โรงพยาบาลบ้านไธสง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน (แกนนำชุมชน /อสม. จำนวน 100 คน และบุคลากรสาธารณสุขจำนวน 40 คน)			
1. เพื่อให้บุคลากรสาธารณสุข อสม. และแกนนำชุมชน มีความรู้ ทักษะในการดูแลช่วยเหลือผู้ที่มีภาวะซึมเศร้า และเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย 2. เพื่อให้บุคลากรสาธารณสุข อสม. และแกนนำชุมชน สามารถใช้คู่มือและแนวทางในการป้องกันการฆ่าตัวตายได้อย่างถูกต้อง 3. เพื่อให้ผู้ที่มีภาวะซึมเศร้าและเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างถูกต้องและเหมาะสม	1. คู่มือ 2 เล่ม 2. การคัดกรองด้วย 2 คำถาม (2Q) นักวิชาการสาธารณสุข เชี่ยวชาญด้านการแก้ไข ปัญหาการฆ่าตัวตายใน ระดับจังหวัดลำพูน เป็น วิทยากร	1. อสม. และแกนนำเข้าใจและระบุดูแล เสี่ยงฆ่าตัวตายมากขึ้น จากการสอบถาม ส่วนใหญ่อธิบายแนวทางป้องกันฆ่าตัวตาย และเข้าใจการส่งต่อหรือการแจ้งให้ จนท. ทราบ 2. บุคลากรที่อบรมมีความพร้อมในการ รับมือปัญหาฆ่าตัวตายที่ รพ. และรพ.สต. มากขึ้น ทุก รพ.สต. ระบุว่าได้ประโยชน์ใน การไปปฏิบัติงานในพื้นที่ตน	ภาระงานของ อสม. เจ้าหน้าที่ รพ.สต. ทำให้ทำงานที่ชุมชนไม่ เป็นประจำ
5. โรงพยาบาลเวียงหนองล่อง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน (แกนนำชุมชน /อสม. จำนวน 73 คน และบุคลากรสาธารณสุขจำนวน 38 คน)			
1. เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพและ อาสาสมัครสาธารณสุข /แกนนำ ชุมชน มีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อ การป้องกันการฆ่าตัวตาย 2. เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพและ อาสาสมัครสาธารณสุข /แกนนำ ชุมชน สามารถใช้คู่มือและ แนวทางในการป้องกันการฆ่าตัว ตายได้อย่างถูกต้อง 3. เพื่อให้ผู้ที่มีปัญหาการฆ่าตัว ตายได้รับการคัดกรอง การดูแล ช่วยเหลือเบื้องต้น การส่งต่อ และการดูแลอย่างต่อเนื่อง	1. คู่มือ 2 เล่ม 2. นักวิชาการ สาธารณสุขเชี่ยวชาญ ด้านการแก้ไขปัญหการ ฆ่าตัวตายในระดับ จังหวัดลำพูน และ ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวช จากโรงพยาบาลสวนปรุง เป็นวิทยากร	คนเข้ารับการอบรมทั้งบุคลากรฯ และอสม. แกนนำชุมชน ส่วนใหญ่มีความเข้าใจปัญหา เข้าใจแนวทางสำหรับรับมือกับปัญหา ได้มากขึ้น	ความไม่ต่อเนื่องของกิจกรรม หากโครงการสิ้นสุดหรือไม่มี งบประมาณ
6. โรงพยาบาลป่าซาง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน (แกนนำชุมชน /อสม. จำนวน 45 คน และบุคลากรสาธารณสุขจำนวน 36 คน)			
1. เพื่อให้บุคลากรสาธารณสุข อสม. และแกนนำชุมชนมีความรู้ และทัศนคติที่ดีต่อการป้องกันการ ฆ่าตัวตาย รวมทั้งสามารถใช้คู่มือ และแนวทางในการป้องกันการฆ่า ตัวตายได้อย่างถูกต้อง 2. เพื่อให้ผู้ที่มีปัญหาการฆ่าตัว ตายได้รับการคัดกรอง การดูแล ช่วยเหลือเบื้องต้น การส่งต่อ และ การดูแลอย่างต่อเนื่อง	1. คู่มือ 2 เล่ม 2. นักวิชาการ สาธารณสุขเชี่ยวชาญ ด้านการแก้ไขปัญหการ ฆ่าตัวตายในระดับ จังหวัดลำพูน เป็น วิทยากร	ทุกคนทราบและเข้าใจปัญหาการฆ่าตัวตาย มากขึ้น	ไม่มี

ตารางที่ 3 รายงานการจัดกิจกรรมจากโรงพยาบาล 12 แห่ง (ต่อ)

วัตถุประสงค์	เครื่องมือ	ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม	ปัญหาและอุปสรรค
7. โรงพยาบาลเวียงแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ (แกนนำชุมชน /อสม. จำนวน 109 คน และบุคลากรสาธารณสุขจำนวน 30 คน)			
1. เพื่อให้บุคลากรสาธารณสุขมีความรู้และแนวทางให้บริการด้านสุขภาพจิตและจิตเวช 2. เพื่อให้ อสม. มีความรู้และแนวทางการให้บริการสุขภาพจิตและจิตเวชในชุมชน 3. เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและจิตเวชเพิ่มขึ้น 4. เพื่อลดอัตราการพยายามทำร้ายตนเองและอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จลดลง	1. คู่มือ 2 เล่ม 2. แบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม	จากการประเมินผลจากแบบทดสอบพบว่า ผู้เข้าร่วมอบรม มีความรู้เรื่องการป้องกันการฆ่าตัวตายเพิ่มมากขึ้น	1. ผู้เข้าร่วมไม่ครบตามเป้าหมายเนื่องจากบางหมู่บ้านตรงช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรและอสม.คนเฝ้าตรงกับงานปีใหม่ 2. อสม.บางหมู่บ้านมีปัญหาเรื่องการอ่านเขียน (อสม. ชาวไทยใหญ่) ทำให้ปัญหาในการทำแบบทดสอบ และการใช้คู่มือ 3. ตัวหนังสือสำหรับคู่มือ อสม. ค่อนข้างเล็กไม่สะดวกสำหรับ อสม. ที่มีปัญหาเรื่องสายตายาวและไม่มีแว่นสายตา
8. โรงพยาบาลสันทราย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ (แกนนำชุมชน /อสม. จำนวน 125 คน และบุคลากรสาธารณสุขจำนวน 30 คน)			
1. เพื่อให้มีแนวทางการคัดกรองการดูแลช่วยเหลือเบื้องต้นตลอดจนการส่งต่อกลุ่มเสี่ยงด้านสุขภาพจิตในชุมชน 2. เพื่อให้บุคลากรสาธารณสุขและอสม. มีความรู้ ทักษะในการใช้คู่มือการดูแลทางจิตเวชสำหรับหน่วยบริการปฐมภูมิและคู่มือเพื่อการป้องกันและดูแลปัญหาสุขภาพจิต	1. คู่มือ 2 เล่ม 2. จัดระบบพี่เลี้ยงให้กับ อสม. และแกนนำชุมชน 3. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม	1. ได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเจ็บป่วย และการดูแลรักษาผู้ป่วยจิตเวช 2. ผู้เข้ารับการอบรมสามารถประเมินตนเองได้ว่าตนเองหรือผู้ใกล้ชิดป่วยด้วยโรคจิตเวชหรือไม่ 3. ผู้เข้าร่วมอบรมมีทัศนคติที่ดีโรคทางจิตเวชมากขึ้น โดยสามารถที่จะกล้าเข้ารับการรักษาหากตนเองมีอาการ 4. ชุมชนในพื้นที่ที่มีความตระหนักเรื่องโรคทางจิตเวชมากขึ้น	1. ขาดสถานที่ในการจัดอบรม 2. ผู้เข้าร่วมอบรมมีภาระงานมาก จึงต้องกำหนดเวลาให้กระชับมากขึ้น
9. โรงพยาบาลจอมทอง อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ (แกนนำชุมชน /อสม. จำนวน 110 คน และบุคลากรสาธารณสุขจำนวน 46 คน)			
1. เพื่อป้องกันการฆ่าตัวตายในผู้ป่วยโรคซึมเศร้า 2. เพื่อพัฒนาศักยภาพการดูแลผู้ป่วยซึมเศร้าและเสี่ยงต่อการทำร้ายตนเอง 3. เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการฆ่าตัวตายในชุมชน และสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพจิต และการป้องกันปัญหาการฆ่าตัวตายในชุมชน	1. คู่มือ 2 เล่ม 2. แผ่นไวนิล ประชาสัมพันธ์แบบประเมิน 2 คำถาม และประชาสัมพันธ์สายด่วน 1323 3. CD ด่านเศร้า 4. เอกสารแผ่นพับ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพจิต และวิธีการประเมินและช่วยเหลือเบื้องต้น	1. เจ้าหน้าที่ รพ.สต. มีความตระหนักในการดูแลประชาชนในด้านสุขภาพจิต 2. อสม. ในเขตอำเภोजอมทองมีความกระตือรือร้นในการดูแลประชาชนในด้านสุขภาพจิต	ภาระงานของบุคลากร และ อสม. มีมากเกินไป

ตารางที่ 3 รายงานการจัดกิจกรรมจากโรงพยาบาล 12 แห่ง (ต่อ)

วัตถุประสงค์	เครื่องมือ	ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม	ปัญหาและอุปสรรค
10. โรงพยาบาลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ (แกนนำชุมชน /อสม. จำนวน 80 คน และบุคลากรสาธารณสุขจำนวน 50 คน)			
1. เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ และทักษะในการประเมินปัญหาสุขภาพจิต การวินิจฉัยและการดูแลเบื้องต้นของโรคทางจิตเวชที่พบบ่อย สามารถจัดการส่งต่อตามแนวทางได้ถูกต้อง เหมาะสม 2. เพื่อให้ อสม. และแกนนำชุมชนมีความรู้ และทักษะในการคัดกรองปัญหาสุขภาพจิต การประเมิน การดูแลช่วยเหลือและเฝ้าระวังผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย	1. คู่มือ 2 เล่ม 2. นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญด้านการแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตายในระดับพื้นที่และผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวช จากโรงพยาบาลสวนปรุง เป็นวิทยากร	1. บุคลากรสาธารณสุขมีทักษะในการประเมินปัญหาสุขภาพจิต การวินิจฉัย และการดูแลเบื้องต้นของโรคทางจิตเวชมากขึ้น 2. อสม. และแกนนำชุมชนมีความรู้ ในด้านการคัดกรอง การประเมิน ดูแลช่วยเหลือและเฝ้าระวัง ผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายมากขึ้น	บุคลากรสาธารณสุขไม่สามารถเข้าร่วมอบรมได้ครบทุกคน เนื่องจากมีภารกิจอื่นๆ
11. โรงพยาบาลพร้าว อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ (แกนนำชุมชน /อสม. จำนวน 177 คน และบุคลากรสาธารณสุขจำนวน 156 คน)			
1. เพื่อพัฒนาศักยภาพ บุคลากรสาธารณสุข อสม. แกนนำสุขภาพจิตด้านสุขภาพจิตในชุมชน 2. เพื่อให้มีแนวทางการคัดกรอง และการดูแลช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยงด้านสุขภาพจิตในชุมชน	1. คู่มือ 2 เล่ม 2. นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญด้านจิตเวช จากโรงพยาบาลสวนปรุง เป็นวิทยากร	1. บุคลากรสาธารณสุขสามารถจัดการผู้ที่มีความก้าวร้าวรุนแรง และสามารถเจรจาในภาวะวิกฤตได้ 2. อสม. มีความรู้ด้านการดูแลและสามารถเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิตในชุมชนได้	มีช่วงเวลาจำกัด เนื่องจากกำหนดเวลาตรงกับฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิตของประชาชน
12. โรงพยาบาลหางดง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ (แกนนำชุมชน /อสม. จำนวน 93 คน และบุคลากรสาธารณสุขจำนวน 20 คน)			
1. เพื่อให้บุคลากรสาธารณสุข และ อสม. มีความรู้และทักษะในการใช้คู่มือการดูแลทางจิตเวชสำหรับหน่วยบริการปฐมภูมิและคู่มือเพื่อป้องกันและดูแลปัญหาสุขภาพจิต 2. เพื่อให้มีแนวทางในการคัดกรอง การดูแลช่วยเหลือเบื้องต้น ตลอดจนการส่งต่อกลุ่มเสี่ยงด้านสุขภาพจิตชุมชน	1. คู่มือ 2 เล่ม 2. แบบคัดกรองภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย (DS8) ในระดับชุมชน 3. แบบประเมินซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย (8-9Q) ในระดับ รพ.สต. และ รพช.	1. ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ ทักษะ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำงานหรือในชีวิตประจำวันได้ 2. ผู้เข้ารับการอบรมแสดงความตื่นตัวในการดำเนินงานด้านสุขภาพจิตในชุมชน โดยประสงค์ที่จะจัดการอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพ อสม. ทุกปี 3. มีระบบการคัดกรองภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตายในระดับชุมชนจนถึง รพช. 4. เกิดการพัฒนาการส่งต่อข้อมูลผู้ป่วยสุขภาพจิตระหว่าง รพช. และ รพ.สต. เพื่อการติดตามดูแลที่เหมาะสมและต่อเนื่อง	1. อสม. ด้านสุขภาพจิตบางหมู่บ้านไม่ได้เข้าร่วมอบรม แต่ได้ส่งตัวแทนมา จึงส่งผลให้ขาดความต่อเนื่อง 2. อสม. คนอื่นๆ ยังขาดความรู้ การคัดกรอง การเฝ้าระวังปัญหาการฆ่าตัวตาย และการเยี่ยมบ้านในกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง 3. บุคลากรสาธารณสุขโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลเข้าร่วมรับการอบรมไม่ครบ

2.5. การพัฒนาระบบบริการสายด่วน 1323

การพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาผ่านช่องทางสายด่วนสุขภาพจิตและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ 1323 เป็นบทบาทหน้าที่ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้พัฒนาระบบโทรศัพท์ 1323 โดยลงนามร่วมกับบริษัททีโอที จำกัด (มหาชน)¹ เพื่อปรับหมายเลขโทรศัพท์ 9 หลักของหน่วยงานในสังกัดกรมสุขภาพจิต ส่วนกลางและภูมิภาค เป็นหมายเลขพิเศษ 4 หลัก 1323 และเพิ่มคู่สายให้มากขึ้น มีการเชื่อมต่อคู่สายทั่วประเทศ กรมสุขภาพจิตได้พัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้ให้บริการ รวมทั้งการปรับปรุงงานบริการสายด่วนสุขภาพจิต 1323 ให้เป็นมาตรฐานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นมา

สายด่วนสุขภาพจิต 1323 เป็นระบบการให้บริการปรึกษาทางโทรศัพท์เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องสุขภาพจิตโดยทั่วไป รวมถึงแนวทางป้องกันการฆ่าตัวตาย โดยประชาชนผู้ใช้บริการจะได้รับคำปรึกษาและแนวทางแก้ไขปัญหาเบื้องต้นจากเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการฝึกอบรม เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหสุขภาพจิตให้กับประชาชนในเบื้องต้น เปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง โดยผู้ใช้บริการไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ

ในช่วงดำเนินโครงการวิจัย นอกจากการพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาสายด่วน 1323 ในส่วนกลาง เช่น การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรผู้ให้คำปรึกษา การเพิ่มคู่สายให้มากขึ้น การพัฒนามาตรฐานการให้บริการผ่านโทรศัพท์ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ แล้ว ในโครงการนี้ได้พัฒนาระบบการให้คำปรึกษาโดยประสานกับผู้รับผิดชอบงานด้านสุขภาพจิตของแต่ละจังหวัดเพื่อพัฒนาการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ที่มีความจำเพาะต่อพื้นที่ เช่น ใช้ภาษาและสำเนียงการพูดแบบคำเมืองหรือภาษาเหนือ การให้คำปรึกษาแนะนำในสิ่งที่ใกล้ตัวและเป็นสิ่งที่ชาวบ้านให้การเคารพ นับถือ เป็นต้น นอกจากนั้นในโครงการวิจัยยังมีการพัฒนามาตรการสื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ยังช่องทางต่างๆ อีกด้วย

¹ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

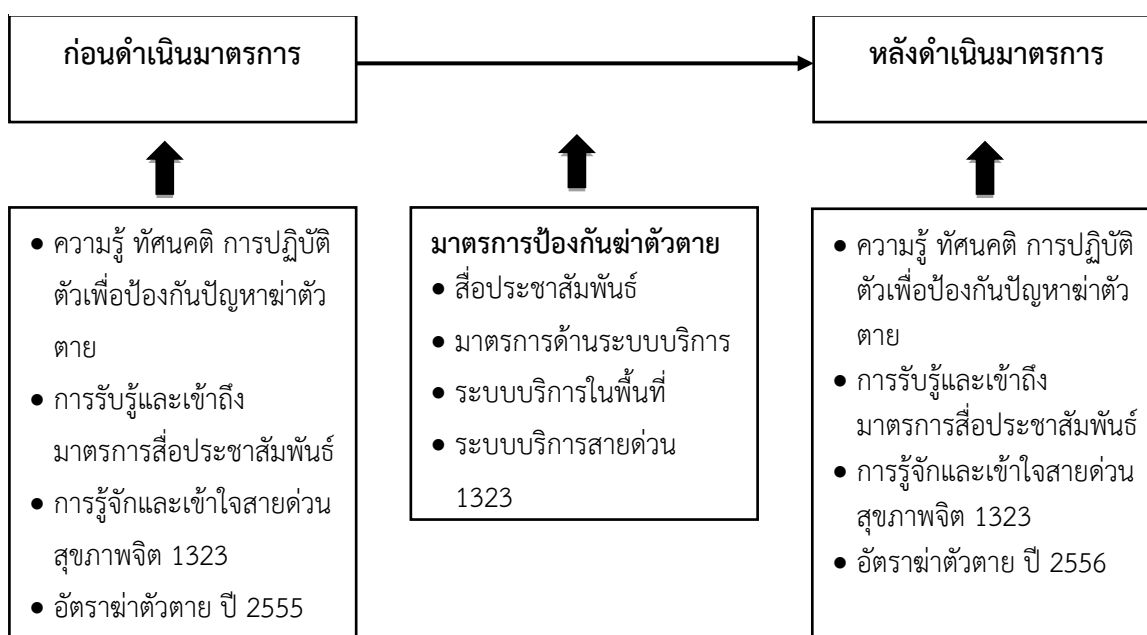
บทที่ 3 วิธีการประเมินผลมาตรการ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยประเมินผล (evaluation research) ในประเด็นความรู้และทัศนคติต่อสุขภาพจิตและโรคทางจิตเวช ปัจจัยเสี่ยงและสัญญาณเตือนก่อนฆ่าตัวตาย การปฏิบัติหากพบผู้มีอาการซึมเศร้าหรือความคิดอยากฆ่าตัวตาย ข้อมูลเกี่ยวกับสายด่วนสุขภาพจิต และแนวทางการปฏิบัติตนเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะมีประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางป้องกันการฆ่าตัวตายทั้งระดับพื้นที่ และขยายสู่ระดับประเทศต่อไป

3.1. วิธีการประเมินผล

การประเมินผลในการศึกษานี้ใช้การสำรวจก่อนและหลังดำเนินมาตรการป้องกันการฆ่าตัวตาย เก็บข้อมูลในกลุ่มประชาชน กลุ่มผู้ป่วย ญาติ/ผู้ใกล้ชิดกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มสื่อบุคคล รวมทั้งแกนนำชุมชนหรือ อสม. ประกอบด้วย 1) การประเมินการรับรู้และการเข้าถึงมาตรการสื่อ ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย การเข้าถึงและการใช้บริการของผู้มีปัญหาฆ่าตัวตายหรือกลุ่มเสี่ยง ประเมินประสิทธิผลแนวทางปฏิบัติที่ระบุไว้ในคู่มือฯ ในกลุ่มผู้ให้บริการ และแกนนำชุมชนหรือ อสม. และ 2) การประเมินผลลัพธ์สุดท้าย คือ การเปรียบเทียบอัตราการฆ่าตัวตาย รวมทั้งมีการติดตามความก้าวหน้า เก็บข้อมูลปัญหา อุปสรรคระหว่างกรดำเนินมาตรการอย่างต่อเนื่อง ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการประเมินผลมาตรการ

3.2. พื้นที่ศึกษา

จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน รวม 18 อำเภอ ที่เข้าร่วมโครงการ .

3.3. ประชากรเป้าหมาย

ประชากรที่เป็นเป้าหมายในการประเมิน ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับมาตรการและ/หรือเป็นกลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์หรือผลกระทบจากการดำเนินมาตรการ ประกอบด้วย

ประชาชนทั่วไป คือ กลุ่มผู้ที่อาศัยในพื้นที่ดำเนินการอย่างน้อย 3 เดือน อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งอาจเป็นคนที่มีความเสี่ยงต่อการตัดสินใจฆ่าตัวตาย ได้แก่ ผู้ป่วยโรคร้ายแรง ผู้พิการซ้ำซ้อน ผู้ป่วยโรคจิตเวช โดยเฉพาะโรคซึมเศร้า โรคจิต ผู้มีอาการติดสุราหรือใช้สารเสพติด ผู้ที่มีประวัติฆ่าตัวตาย ผู้ประสบปัญหาหรือมีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงในชีวิตทำให้รู้สึกสิ้นหวัง ไร้ค่า ซึมเศร้ารุนแรง รวมถึงผู้ที่ไม่เคยมีญาติ/หรือมี แต่ความสัมพันธ์ไม่ดี รวมทั้งกลุ่มผู้ดูแล/ญาติ/ครอบครัวผู้ป่วย และกลุ่มประชาชนทั่วไป

กลุ่มสื่อบุคคล (แกนนำชุมชน/อสม.) คือ บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารด้านสุขภาพจิต ซึ่งอาจส่งสารไปยังระดับบุคคลและระดับกลุ่ม เป็นได้ทั้งคนในชุมชนและนอกชุมชน โดยการศึกษาเน้นสื่อบุคคลในชุมชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน พระภิกษุ ครู เป็นต้น

ระบบบริการป้องกันการฆ่าตัวตาย ในการศึกษาเป็นการสำรวจอัตราการฆ่าตัวตาย ซึ่งอาจมีผลมาจากมาตรการพัฒนาระบบบริการเพื่อป้องกันการฆ่าตัวตายในพื้นที่ ได้แก่ สื่อประชาสัมพันธ์ มาตรการพัฒนาระบบการจัดบริการ การให้บริการสายด่วนสุขภาพจิต 1323

การสำรวจกลุ่มประชาชนทั่วไป

รูปแบบการศึกษา เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์โดยตรง (face-to-face interviews) ด้วยแบบสัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดตัวอย่าง

การประเมินผลเชิงสำรวจเพื่อพัฒนามาตรการป้องกันการฆ่าตัวตายครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อได้ข้อมูลสะท้อนภาพรวมในแต่ละจังหวัด ดังนั้นคณะนักวิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่าง ด้วยสูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยเชิงสำรวจ ดังสมการ

$$n = \frac{Z_{\alpha/2}^2 PQ}{d^2}$$

โดยที่ $Z_{\alpha/2}^2 = 1.96$ (ค่าคงที่ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%)

P = สัดส่วนของประชาชนได้รับข้อมูลจากมาตรการสื่อประชาสัมพันธ์ และเพื่อให้ได้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มให้มากที่สุด การศึกษานี้จึงกำหนดสัดส่วนของการได้และไม่ได้รับมาตรการสื่อประชาสัมพันธ์เท่ากัน คือ ร้อยละ 50 (P= 0.5)

Q= 1-P

d= ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้จากการสำรวจ คณะนักวิจัยกำหนดที่ร้อยละ 5 (0.05)

แทนค่าสมการข้างต้นได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องเก็บข้อมูลทั้งสิ้นจังหวัดละ 385 คน คณะนักวิจัยกำหนดอัตราการไม่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล (non-response rate) เท่ากับร้อยละ 30 ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 500 คน นอกจากนั้นในการสำรวจครั้งนี้ กำหนดให้เก็บข้อมูลหมู่บ้าน/ชุมชนละ 30 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยพิจารณาช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างด้วย ซึ่งแบ่งกลุ่มอายุทั้งหมด 6 กลุ่ม ได้แก่ อายุ 15-19 ปี

20-29 ปี 30-39 ปี 40-49 ปี 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป หลังจากนั้นคำนวณหาจำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนตัวอย่าง โดยนำจำนวนตัวอย่างที่กำหนด คือ 500 มาหารด้วยจำนวนตัวอย่างที่ต้องเก็บในหมู่บ้านหรือชุมชนที่กำหนด คือ 30 และพิจารณาปรับจำนวนตัวอย่างตามความเหมาะสม หลังการปรับปรุงได้จำนวนตัวอย่าง 510 คน ต่อจังหวัด ซึ่งในแต่ละจังหวัดจะเก็บข้อมูลจาก 17 หมู่บ้าน/ชุมชน (รูปที่ 2)

แนวทางการสุ่มพื้นที่และกลุ่มตัวอย่าง

เลือกพื้นที่และกลุ่มตัวอย่างของแต่ละจังหวัดแบบ 2 ขั้นตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสุ่มเลือกพื้นที่ตัวอย่าง นักวิจัยเรียงลำดับรายชื่ออำเภอ ตำบล และรายชื่อหมู่บ้านตามตัวอักษรในแต่ละจังหวัด และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ให้ได้ 17 หมู่บ้านต่อจังหวัด ด้วยโปรแกรมการสุ่มอย่างง่ายของ Excel 2007

ตารางที่ 4 จำนวนพื้นที่ตัวอย่างในแต่ละจังหวัด

จังหวัด	จำนวนพื้นที่เป้าหมาย	จำนวนพื้นที่ตัวอย่างที่สุ่มได้ *
เชียงใหม่	10 อำเภอ 97 ตำบล 1,060 หมู่บ้าน	6 อำเภอ 12 ตำบล 17 หมู่บ้าน
ลำพูน	8 อำเภอ 47 ตำบล 541 หมู่บ้าน	7 อำเภอ 15 ตำบล 17 หมู่บ้าน

* รายชื่อพื้นที่ตัวอย่างในภาคผนวก

ขั้นที่ 2 การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่าง สุ่มกลุ่มตัวอย่างอายุ 15 ปีขึ้นไปอย่างเป็นระบบ (Systematic random sampling-SRS) จำนวนทั้งสิ้น 30 คน โดยกระจายจำนวนตามสัดส่วนประชากรของแต่ละกลุ่มอายุ (probability proportion to size-PPS) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การกระจายกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ (ปี)	สัดส่วนของกลุ่มอายุในประชากรเป้าหมาย**	กลุ่มตัวอย่าง		
		ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
15-19	8	2	2	4
20-29	16	2	2	4
30-39	19	3	3	6
40-49	20	3	3	6
50-59	20	3	3	6
60 ปีขึ้นไป	17	2	2	4
รวม	100	15	15	30

** ข้อมูลประชากร จากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ขั้นตอนและวิธีการและแนวทางการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. จัดทำทะเบียนรายชื่อประชากรเป้าหมาย (อายุ 15 ปีขึ้นไป) ในพื้นที่ตัวอย่าง โดยขอความร่วมมือไปที่ผู้ประสานงานในพื้นที่ตัวอย่างให้จัดทำ เพื่อขอรายชื่อกลุ่มเป้าหมายแต่ละตำบล

2. เจ้าหน้าที่ รพ.สต. ตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นปัจจุบันของรายชื่อกลุ่มเป้าหมายที่รับผิดชอบในแต่ละหมู่บ้าน โดยมีเกณฑ์คัดออก คือ กลุ่มเป้าหมายที่ไม่อยู่ในพื้นที่จริง (ย้ายออกหรือไปทำงาน

ที่อื่น) หรือเสียชีวิตไปแล้ว หรืออยู่ในเกณฑ์คัดออกอื่นๆ เช่น เป็นผู้วิกลจริต เป็นใบ้ ติดสุราจนไม่อยู่ในสภาพที่จะให้สัมภาษณ์ได้หรือไม่อาจให้ข้อมูลแท้จริง เป็นต้น ส่งรายชื่อกลุ่มเป้าหมายให้นักวิจัย

3. นักวิจัยดำเนินการสุ่มเลือกกลุ่มเป้าหมายอย่างเป็นระบบ โดย

- ก. แยกรายชื่อกลุ่มเป้าหมายเพศชายและหญิง ในแต่ละกลุ่มเรียงอายุจากน้อยไปหามาก และกำหนดหมายเลขตามบัญชีรายชื่อ
- ข. คำนวณช่วงของการสุ่ม (random interval) ในแต่ละกลุ่มอายุ $l = N/n$ (l = ช่วงห่างของการสุ่ม N = จำนวนประชาชนทั้งหมดในกลุ่มอายุนั้นๆ และ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ)
- ค. สุ่มหา random start (r) คือ สุ่มเลือกประชาชนจากกลุ่มแรกมา 1 คน โดยใช้วิธีการจับสลากหมายเลข
- ง. หลังจากได้หมายเลขสุ่มเริ่มต้น (r) ให้นำไปอีกตามช่วงที่คำนวณได้ (l)

ตัวอย่าง หมู่บ้าน ก หลังจากตรวจสอบและคัดเลือกโดยเกณฑ์คัดเข้าของกลุ่มเป้าหมายในหมู่บ้านแล้ว แยกรายชื่อออกเป็นชายและหญิง จากนั้นนำรายชื่อที่ได้มาเรียงลำดับตามอายุและกำกับหมายเลข พบว่าผู้ชายกลุ่มอายุ 15-19 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 50 คน (N) ต้องการสัมภาษณ์ 2 คน (n) ช่วงของการสุ่ม (l) จะเท่ากับ $50/2 = 25$ จากนั้นทำสลากหมายเลข 1-10 และสุ่มเลือกหมายเลขเริ่มต้น (r) หากได้หมายเลข 6 หมายความว่า ผู้ชายอายุใน 15-19 ปีลำดับที่ 6 เป็นคนแรกที่มีการสุ่มเลือกเป็นตัวอย่างเพื่อสัมภาษณ์ และบุคคลต่อไป คือ ลำดับที่ 31 ในกลุ่มเป้าหมายหญิงก็ทำในลักษณะเดียวกัน

4. จัดทำทะเบียนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 3 บัญชีต่อหมู่บ้าน โดยมีบัญชีรายชื่อสำรอง 2 บัญชี หากสัมภาษณ์ไม่ครบในบัญชีรายชื่อที่ 1

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ (Inclusion criteria)

1. ประชาชนที่มีทะเบียนในความรับผิดชอบ ตามตารางที่ 1
2. ประชาชนที่เกิดตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2540 (15 ปีขึ้นไป)
3. มีตัวตนในพื้นที่และยินดีให้ความร่วมมือในช่วงการสัมภาษณ์
4. เป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้ ขึ้นอยู่กับการประเมินของคณะนักวิจัยหรือเจ้าหน้าที่ รพ.สต. ที่จัดบริการสุขภาพในตำบลนั้นๆ (แม้มีความผิดปกติทางจิตหรือทางกายก็อาจได้รับการคัดเลือก)

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมออกจากโครงการ (Exclusion criteria)

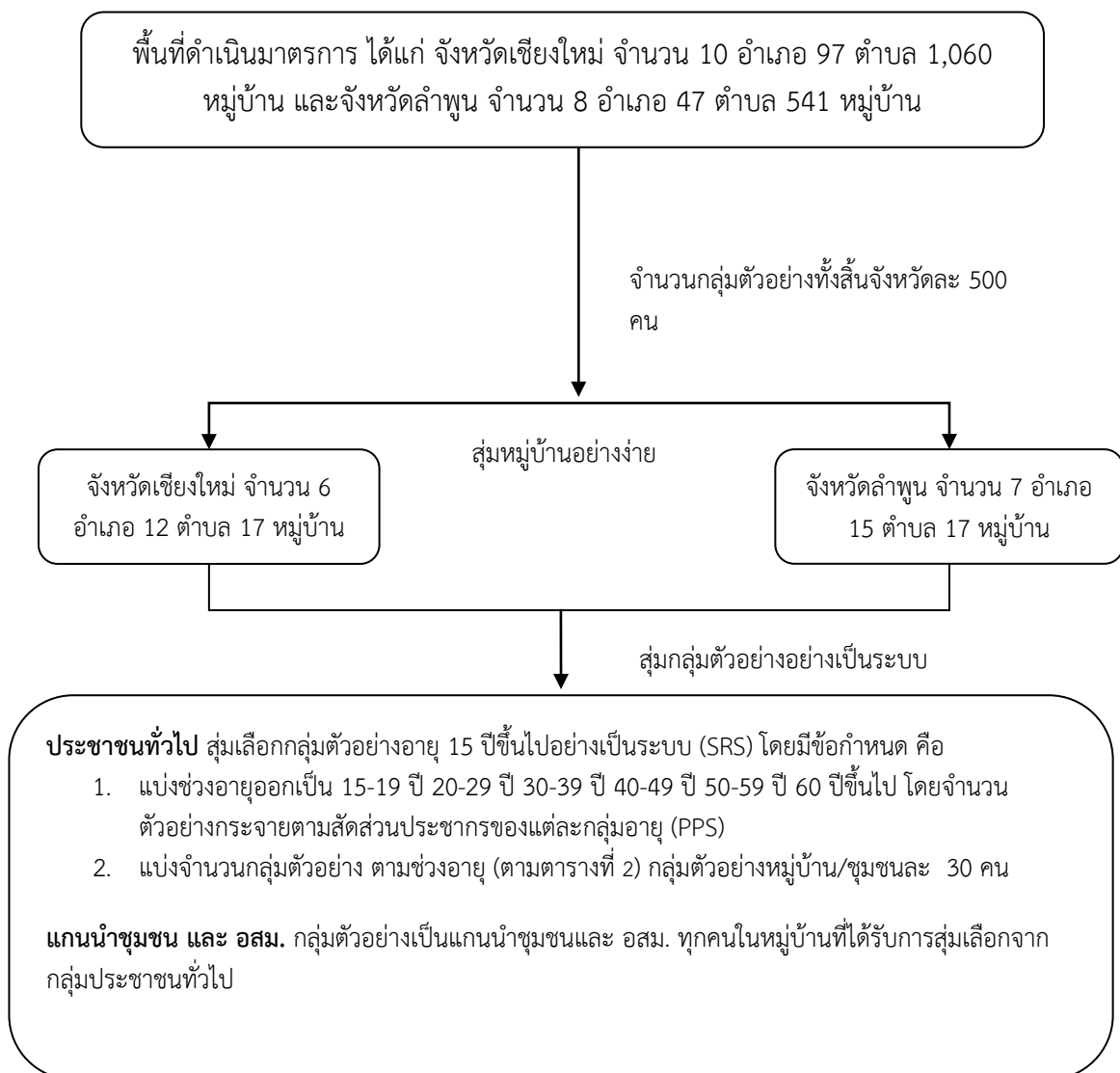
1. ไม่มีตัวตนในพื้นที่ ได้แก่ ย้ายออก ไปทำงานต่างจังหวัดระยะยาว เสียชีวิต ซึ่งจะคัดออกตั้งแต่ขั้นการสุ่มเลือกตัวอย่าง
2. เป็นผู้มีรายชื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง แต่ในวันสัมภาษณ์ นักวิจัยหรือเจ้าหน้าที่ รพ.สต. ได้ประเมินแล้วเห็นว่าไม่สามารถทำการสัมภาษณ์ อาจเนื่องจากมีความผิดปกติทางจิตหรือทางกายกำเริบ ต้มสุรา และอาจเป็นอันตรายต่อผู้สัมภาษณ์ เป็นต้น
3. ไม่ยินยอมเข้าร่วมโครงการหรือไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองในกรณีผู้มีอายุน้อยกว่า 20 ปี

การสำรวจแกนนำชุมชน/อสม.

รูปแบบการศึกษา เป็นการศึกษาระดับปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์โดยตรง (face-to-face interviews) ด้วยแบบสัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มเลือก กลุ่มแกนนำชุมชน ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ครู ผู้รู้ ประชาชนชาวบ้าน ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสุขภาพจิตและจิตเวชและ/หรือเกี่ยวข้องกับปัญหาการฆ่าตัวตาย โดยผู้เกี่ยวข้องเหล่านี้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ได้รับการสุ่มเลือกจากการสำรวจประชาชนทั่วไป

รูปที่ 2 แสดงการสุ่มเลือกพื้นที่และกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ก่อนการเก็บข้อมูล

1. สรรหานักวิจัยภาคสนามที่มีประสบการณ์ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม
2. อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับแบบสัมภาษณ์ต่อนักวิจัยภาคสนามโดยผู้เชี่ยวชาญจากกรมสุขภาพจิต และทีมนักวิจัย
3. คณะนักวิจัยส่งหนังสือถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในพื้นที่ และทีมนักวิจัยภาคสนามวางแผนเก็บข้อมูลในหมู่บ้าน และประสานผู้รับผิดชอบในพื้นที่เพื่อเตรียมการอำนวยความสะดวก จัดเตรียมสถานที่ เส้นทางการเดินทาง รวมทั้งขอความร่วมมือจาก รพ.สต. ที่รับผิดชอบในพื้นที่ตัวอย่างนั้นๆ ส่งรายชื่อกลุ่มเป้าหมายกลับมาที่คณะนักวิจัย
4. รพ.สต. ที่รับผิดชอบชุมชนหรือหมู่บ้านตัวอย่าง ดึงข้อมูลประชากรและตรวจสอบสถานะของกลุ่มเป้าหมาย
5. คณะนักวิจัยสุ่มและส่งรายชื่อกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 บัญชีรายชื่อ พร้อมทั้งยืนยันการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่
6. คณะนักวิจัยสอบถามจำนวนแกนนำชุมชน และอสม. ในพื้นที่ตัวอย่าง รวมทั้งจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการฆ่าตัวตายใน รพ.สต. และ รพช. เพื่อวางแผนการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่

1. คณะนักวิจัยเก็บข้อมูลในพื้นที่โดยติดต่อผู้ประสานงานเพื่อเตรียมพร้อมด้านเวลา สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นที่เอื้อต่อการเก็บข้อมูลในพื้นที่ตัวอย่าง
2. ตรวจสอบความถูกต้องของรายชื่อและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่มารอให้สัมภาษณ์ให้ตรงตามบัญชีรายชื่อที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง
3. เก็บข้อมูลตามรายชื่อในบัญชีที่ 1 (จำนวน 30 คน) ถ้าในกรณีที่ตัวอย่างไม่เป็นไปตามบัญชีรายชื่อที่ 1 ให้พิจารณาทดแทนกลุ่มอายุและเพศในบัญชีสำรองที่ 2 และบัญชีสำรองที่ 3 แต่หากไม่ครบจำนวนตัวอย่างในบัญชีสำรองที่ 3 ซึ่งอาจเกิดปัญหา คือ
 - ก. ตัวอย่างไม่มีตัวตน หมายถึง ในช่วงการส่งรายชื่อเพื่อสุ่มตัวอย่างยังอยู่หรือมีตัวตนในพื้นที่ แต่ขณะเข้าสัมภาษณ์ ไม่อยู่ในพื้นที่ซึ่งอาจมีการย้ายออก ย้ายบ้านหรือที่ทำงานไปยังพื้นที่อื่นๆ หรือเสียชีวิต หรือมีรายชื่อ แต่เพศหรืออายุไม่ตรงกับฟอร์มตามบัญชีรายชื่อ
 - ข. ตัวอย่างไม่ยินดีหรือไม่สะดวกให้ข้อมูล หมายถึง ตัวอย่างในรายชื่อทั้ง 3 บัญชี มีตัวตนและอยู่ในพื้นที่แต่ไม่ยินดีให้ข้อมูลหรือไม่สะดวกเนื่องจากติดภารกิจ เจ็บป่วยหนัก เป็นต้นหากมีปัญหาดังกล่าว คณะนักวิจัยจะบันทึกสาเหตุ และดำเนินการเลือกตัวอย่างในพื้นที่ (ชุมชน/หมู่บ้าน) โดยเลือกเพศ และช่วงอายุเดิมที่ขาดหายไปเท่านั้น (ไม่สัมภาษณ์เกินจำนวนตามเงื่อนไขแต่ละช่วงอายุและเพศที่กำหนด) นั่นคือทีมสำรวจจะต้องสัมภาษณ์ให้ครบจำนวน 30 คน ตามช่วงอายุที่กำหนด และหากไม่สามารถเลือกตัวอย่างทดแทนได้ ควรสัมภาษณ์อย่างน้อย 24 คนต่อชุมชน/หมู่บ้าน หรือร้อยละ 80
4. หลังจากนั้นคณะนักวิจัยแนะนำตัวทีมเก็บข้อมูล ชี้แจงที่มา วัตถุประสงค์และขั้นตอนของโครงการรวมทั้งประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
5. แบ่งกลุ่มตัวอย่างให้ทีมผู้สัมภาษณ์
6. ผู้สัมภาษณ์ชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการและลงลายมือชื่อเป็นผู้ยินยอมให้ข้อมูล ก่อนเก็บข้อมูลรับคำยินยอม ให้ตัวอย่างเซ็นยินยอม ถ้าหากตัวอย่างมีอายุระหว่าง 15-17 ปี อายุยังไม่ถึง 20 ปี

(ไม่บรรลุนิติภาวะ) ให้ผู้ปกครองเป็นผู้เซ็นยินยอมให้ผู้ที่อยู่ในการปกครอง ในกรณีที่ตัวอย่างไม่สามารถเซ็นยินยอมได้ด้วยสาเหตุทางกายภาพ ให้ปืมลายนิ้วหัวแม่มือ พร้อมบันทึกกำกับว่า เป็นลายนิ้วมืออะไรข้างไหน และมีพยานเซ็นรับรอง 2 คน

7. ผู้สัมภาษณ์ดำเนินการสัมภาษณ์ตามขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล
8. ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของข้อมูล กำหนดให้ทำการตรวจสอบ 3 ครั้ง โดยไม่ซ้ำผู้ตรวจสอบ ดังนี้
 - ก. การตรวจสอบครั้งที่ 1 โดยผู้สัมภาษณ์ ทำการตรวจสอบก่อนให้คำตอบแทน และก่อนออกจากพื้นที่ ถ้าไม่ครบถ้วนให้ขอข้อมูลเพิ่มเติม
 - ข. การตรวจสอบครั้งที่ 2 โดยหัวหน้าคณะนักวิจัยภาคสนามทำการตรวจสอบก่อนออกจากพื้นที่ ถ้าไม่ครบถ้วนให้ขอข้อมูลเพิ่มเติม
 - ค. การตรวจสอบครั้งที่ 3 โดยหัวหน้าทีมนักวิจัย หรือผู้รับผิดชอบตรวจสอบข้อมูลในการสำรวจของหน่วยงาน ก่อนบันทึกข้อมูลในโปรแกรมคอมพิวเตอร์รายวัน
9. การสัมภาษณ์กลุ่มแกนนำชุมชน และ อสม. ใช้แนวทางและขั้นตอนลักษณะเดียวกัน

การพัฒนาแบบสัมภาษณ์

นักวิจัยพัฒนาแบบสัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลประชาชนทั่วไป แกนนำชุมชน และ อสม. โดยพัฒนาข้อคำถามและปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจากกรมสุขภาพจิต และไปทดสอบแบบสัมภาษณ์ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน ก่อนนำไปสัมภาษณ์ในพื้นที่วิจัยจริง สำหรับกลุ่มแกนนำชุมชน และ อสม. จะสัมภาษณ์เพิ่มเติมเกี่ยวข้องกับบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานสุขภาพจิต แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย

- ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
- ความรู้ ทักษะ การปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันปัญหาฆ่าตัวตาย
- การรับรู้และเข้าถึงมาตรการสื่อประชาสัมพันธ์
- การรู้จักและเข้าใจสายด่วนสุขภาพจิต 1323
- บทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานสุขภาพจิตของกลุ่มแกนนำชุมชน และ อสม.

นอกจากนั้น มีการสอบถามรายงานการฆ่าตัวตายของทุกอำเภอทั้ง 2 จังหวัด ของปี 2555 (ก่อนดำเนินการมาตรการ) และปี 2556 (หลังดำเนินการมาตรการ) เพื่อนำมาคำนวณอัตราการฆ่าตัวตายต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

แต่ละวันหัวหน้าคณะนักวิจัยที่ลงพื้นที่เก็บข้อมูลร่วมกับผู้สัมภาษณ์ จะตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ ทำทะเบียนรายการและบันทึกข้อมูลในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีการตรวจสอบข้อมูลในทุกขั้นตอนจากนักวิจัยจากส่วนกลาง ก่อนนำข้อมูลทั้งหมดเข้าสู่ระบบของการวิเคราะห์ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ จำนวน ร้อยละ สัดส่วน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อใช้อธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ การได้รับสื่อประชาสัมพันธ์ หรือมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการฆ่าตัวตาย รวมทั้งการเข้ารับบริการในสถานพยาบาลของกลุ่มผู้มีแนวโน้มเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย

สถิติเชิงวิเคราะห์ (analytical statistics) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของความรู้ ทักษะ การปฏิบัติ การรับรู้และเข้าถึงสายด่วน 1323 อัตราการฆ่าตัวตาย ระหว่างก่อนและหลังดำเนินการมาตรการ โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

- เปรียบเทียบสัดส่วนโดยใช้สถิติ Chi-Square test และ Fisher's exact test
- เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลที่มีลักษณะช่วงมาตราและอัตราส่วนมาตรา (interval and ratio scale) เช่น ความรู้และทัศนคติระหว่างกลุ่มโดยใช้สถิติ T-test และ Analysis of Variance (ANOVA)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อรับรู้ถึงประสิทธิผลการดำเนินงานของมาตรการสื่อประชาสัมพันธ์และมาตรการระบบบริการ ที่มีความจำเพาะต่อบริบทพื้นที่ อันนำไปสู่การผลักดันให้เป็นนโยบายหรือแนวทางป้องกันการฆ่าตัวตายในระดับพื้นที่หรือระดับประเทศต่อไป

บทที่ 4 ผลการศึกษาวิจัย

คณะนักวิจัยทำการสำรวจความรู้ ทักษะ และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาการฆ่าตัวตายและปัญหาจิตเวชในกลุ่มประชาชนทั่วไป แกนนำชุมชนและ อสม. ในพื้นที่ดำเนินการ เฉพาะก่อนมีมาตรการหรือก่อนดำเนินกิจกรรมป้องกันปัญหาการฆ่าตัวตาย เนื่องจากไม่สามารถพัฒนาและดำเนินมาตรการสื่อประชาสัมพันธ์ที่ถือว่าเป็นกิจกรรมหลักของโครงการได้ครบถ้วนตามโครงสร้างการวิจัย มาตรการที่สามารถดำเนินการได้อาจไม่มีประสิทธิผล ในการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และแนวทางปฏิบัติในประชาชนทั่วไป หรือแม้กระทั่งแกนนำชุมชน/อสม. ดังนั้นคณะนักวิจัยจึงตัดสินใจไม่ประเมินผลของมาตรการด้วยการสำรวจในพื้นที่หลังดำเนินโครงการ อย่างไรก็ตาม คณะนักวิจัยได้เปรียบเทียบอัตราการฆ่าตัวตายของทั้งสองจังหวัดก่อนดำเนินโครงการ (สิ้นปีงบประมาณ 2555) และหลังดำเนินโครงการ (สิ้นปีงบประมาณ 2556) ในการศึกษาครั้งนี้ด้วย ผลการสำรวจข้อมูลก่อนมีมาตรการประกอบด้วย การสำรวจความรู้ ทักษะ และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการปัญหาการฆ่าตัวตายและปัญหาจิตเวชในประชาชนทั่วไป กลุ่มแกนนำชุมชน และ อสม. ในพื้นที่

4.1. ข้อมูลทั่วไป

ประชาชนทั่วไป จำนวนตัวอย่างที่ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 986 คน (อัตราการให้ความร่วมมือ เท่ากับร้อยละ 97) อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ 488 คน (ร้อยละ 49.5) และจังหวัดลำพูน 498 คน (ร้อยละ 50.5) (ตารางที่ 5) อัตราส่วนของประชาชนที่อาศัยนอกเขตเทศบาลต่อเขตเทศบาล เท่ากับ 1:1.5 ส่วนใหญ่เป็นคนที่เกิดและอาศัยอยู่ในจังหวัดนั้นๆ มานาน เพศหญิงมีจำนวนมากกว่าเพศชายเล็กน้อย ช่วงอายุ 30-39 ปี 40-49 ปี และ 50-59 ปี มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 18-21) เกือบทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่มีสถานภาพคู่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและเกษตรกรกรรม ประมาณ 1 ใน 3 มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท ผู้ให้ข้อมูล 12 คน (ร้อยละ 1.3) เคยได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคจิตเวช ได้แก่ โรคซึมเศร้า 8 คน (ร้อยละ 0.9) โรคพิษสุราเรื้อรัง 3 คน (ร้อยละ 0.3) และเป็นโรควิตกกังวล 1 คน (ร้อยละ 0.1) ซึ่งในจำนวนนี้มี 3 คนที่ไม่ได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง

แกนนำชุมชน/อสม. จำนวนผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 314 คน อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ 129 คน (ร้อยละ 41.1) และจังหวัดลำพูน 185 คน (ร้อยละ 58.9) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 76.8) อายุ 50-59 ปี (ร้อยละ 42.4) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 75.6) มีสถานภาพคู่ (ร้อยละ 75.6) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 59.2) ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและเกษตรกรกรรม (ร้อยละ 69.9) มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือน 5,000-10,000 บาท (ร้อยละ 40.2)

แกนนำชุมชน/อสม. จำนวน 3 คน (ร้อยละ 1.0) เคยได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคซึมเศร้า ซึ่งทุกคนได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 6 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชาชนและกลุ่มแกนนำชุมชน/อสม.

ข้อมูล	ประชาชนทั่วไป		แกนนำชุมชน/อสม.	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จังหวัดเชียงใหม่	488	49.5	129	41.1
จังหวัดลำพูน	498	50.5	185	58.9
รวม	986	100.0	314	100.0
เขตที่อยู่อาศัย				
นอกเขตเทศบาล	595	60.3	183	58.3
ในเขตเทศบาล	391	39.7	131	41.7
จังหวัดที่พักอาศัย				
เกิดในจังหวัด	858	87.0	264	84.1
ไม่ได้เกิดจังหวัด	128	13.0	50	15.9
ระยะเวลาที่พักอาศัยในจังหวัด				
น้อยกว่า 15 ปี	111	11.3	13	4.1
15-30	294	29.8	35	11.1
16-45	228	23.1	92	29.3
มากกว่า 45 ปี	353	35.8	174	55.4
เพศ				
ชาย	476	48.3	73	23.2
หญิง	510	51.7	241	76.8
ช่วงอายุ				
15-19 ปี	132	13.4	-	-
20-29 ปี	123	12.5	-	-
30-39 ปี	177	18.0	44	14.1
40-49 ปี	201	20.4	110	35.0
50-59 ปี	206	20.9	133	42.4
60 ปี ขึ้นไป	147	14.9	27	8.6
ศาสนา				
ศาสนาพุทธ	972	98.6	311	99.0
ศาสนาคริสต์	7	0.7	3	1.0
ศาสนาอื่นๆ	7	0.7	0	0.0

ตารางที่ 6 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชาชนและกลุ่มแกนนำชุมชน/อสม.(ต่อ)

ข้อมูล	ประชาชนทั่วไป		แกนนำชุมชน/อสม.	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพ				
โสด	272	27.6	24	7.6
คู่	606	61.5	237	75.6
หย่า/แยกกันอยู่	41	4.2	31	9.8
หม้าย	67	6.8	22	7.0
ระดับการศึกษา				
ไม่ได้เรียน	30	3.1	0	0.0
ประถมศึกษา	471	48.3	186	59.2
มัธยมศึกษา	302	30.9	107	34.1
ปวช./ปวส./อนุปริญญา	106	10.9	12	3.8
ปริญญาตรีและสูงกว่า	67	6.9	9	2.9
อาชีพ				
ไม่ได้ประกอบอาชีพ/ว่างงาน	13	1.3	0	0.0
งานบ้าน	113	11.5	29	9.3
นักเรียน/นักศึกษา	134	13.6	1	0.3
ค้าขาย	117	11.9	66	21.0
เกษตรกร	186	18.9	81	25.8
รับจ้างทั่วไป	360	36.5	129	41.1
ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ	33	3.3	6	1.9
พนักงานเอกชน	30	3.0	2	0.6
รายได้ครัวเรือนต่อเดือน				
ต่ำกว่า 5,000 บาท	257	26.7	71	22.6
5,000-10,000 บาท	333	34.6	126	40.2
10,001-15,000 บาท	163	16.9	52	16.7
15,001-20,000 บาท	108	11.2	31	9.9
มากกว่า 20,000 บาท	102	10.6	33	10.6
ประวัติการได้รับวินิจฉัยเป็นโรคจิตเวช				
ไม่เคย	923	98.7	296	99.0
เคย	12	1.3	3	1.0
โรคจิตเวช				
โรควิตกกังวล	1	0.1	0	0
พิษสุราเรื้อรัง	3	0.3	0	0
ซึมเศร้า	8	0.9	3	1.0
การรักษาโรคจิตเวช				
รักษาต่อเนื่อง	9	75.0	3	100.0
ไม่รักษา/ไม่ได้รับการรักษาต่อเนื่อง	3	25.0	0	0.0

4.2. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการฆ่าตัวตาย

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย (รูปที่ 3)

กลุ่มประชาชนทั่วไป มีสัดส่วนประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายที่ประชาชนเข้าใจผิดเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ผู้ที่เป็นโรคจิตมักไม่ฆ่าตัวตายเนื่องจากไม่ต้องคิดมาก (ร้อยละ 55.4) 2) ผู้ที่เคยพยายามฆ่าตัวตายแต่ไม่สำเร็จจะไม่ทำซ้ำ (ร้อยละ 37.3) 3) ผู้ที่ติดเหล้า ยาเสพติดอย่างหนักไม่ใช่กลุ่มที่มีโอกาสฆ่าตัวตายสูง (ร้อยละ 33.8) 4) ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ทุพพลภาพ และมีความรู้สึกเบื่อก่อนตัวเองไม่ใช่กลุ่มเสี่ยงฆ่าตัวตาย (ร้อยละ 19.0) และ 5) โรคซึมเศร้าไม่ใช่สาเหตุของการฆ่าตัวตาย (ร้อยละ 9.7)

แกนนำชุมชน/อสม. มีสัดส่วนประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายที่เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ผู้ที่เคยพยายามฆ่าตัวตายแต่ไม่สำเร็จจะไม่ทำซ้ำ (ร้อยละ 68.8) 2) ผู้ที่เป็นโรคจิตมักไม่ฆ่าตัวตายเนื่องจากไม่ต้องคิดมาก (ร้อยละ 46.5) 3) ผู้ที่ติดเหล้า ยาเสพติดอย่างหนักไม่ใช่กลุ่มที่มีโอกาสฆ่าตัวตายสูง (ร้อยละ 35.4) 4) ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ทุพพลภาพ และมีความรู้สึกเบื่อก่อนตัวเองไม่ใช่กลุ่มเสี่ยงฆ่าตัวตาย (ร้อยละ 13.4) และ 5) โรคซึมเศร้าไม่ใช่สาเหตุของการฆ่าตัวตาย (ร้อยละ 6.1)

เมื่อนำข้อมูลของกลุ่มประชาชนทั่วไปและแกนนำชุมชน/อสม. มาเปรียบเทียบกันพบว่า สัดส่วนของผู้ที่มีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 95 (p -value < 0.05) ใน 2 ประเด็น กล่าวคือ กลุ่มประชาชนทั่วไปมีผู้เข้าใจผิดสูงกว่าแกนนำชุมชน/อสม. ในประเด็นที่ว่า “โรคซึมเศร้าไม่ใช่สาเหตุของการฆ่าตัวตาย” และแกนนำชุมชน/อสม. มีผู้เข้าใจผิดสูงกว่ากลุ่มประชาชนทั่วไปในประเด็นที่ว่า “ผู้ที่เคยพยายามฆ่าตัวตายแต่ไม่สำเร็จจะไม่ทำซ้ำ”

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสัญญาณเตือนก่อนการฆ่าตัวตาย (รูปที่ 3)

กลุ่มประชาชนทั่วไป มีสัดส่วนประเด็นที่เข้าใจผิดเกี่ยวกับสัญญาณเตือนก่อนการฆ่าตัวตายเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) เข้าใจผิดว่าคนที่พูดออกมาตรงๆ ว่า “อยากตาย” หรือ “จะกินยาตาย” มักไม่ทำจริง (ร้อยละ 70.7) 2) เข้าใจผิดว่าสัญญาณการฆ่าตัวตายเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น เช่น จดหมาย ข้อความทางโทรศัพท์ (SMS) (ร้อยละ 37.2) 3) เข้าใจผิดว่าคนที่มีบุคลิกแปลก/เปลี่ยนไปจากเดิมอย่างเห็นได้ชัด ไม่มีหรือมีโอกาสน้อยที่จะฆ่าตัวตาย (ร้อยละ 27.0) 4) เข้าใจผิดว่าคนที่พูดว่ามีชีวิตอยู่ไปก็ไร้ความหมาย ไม่มีหรือมีโอกาสน้อยที่จะฆ่าตัวตาย (ร้อยละ 18.3) 5) เข้าใจผิดว่าการสังเกตสัญญาณเตือน เช่น พูดสั่งลา เขียนจดหมายลาตาย หรือมีท่าทีหมดหวัง จะสามารถป้องกันผู้ที่มีความคิดฆ่าตัวตายได้ (ร้อยละ 8.9)

แกนนำชุมชน/อสม. มีสัดส่วนประเด็นที่เข้าใจผิดเกี่ยวกับสัญญาณเตือนก่อนการฆ่าตัวตายเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) เข้าใจผิดว่าสัญญาณการฆ่าตัวตายเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น เช่น จดหมาย ข้อความทางโทรศัพท์ (SMS) (ร้อยละ 58.3) 2) เข้าใจผิดว่าคนที่พูดออกมาตรงๆ ว่า “อยากตาย” หรือ “จะกินยาตาย” มักไม่ทำจริง (ร้อยละ 34.1) 3) เข้าใจผิดว่าคนที่มีบุคลิกแปลก/เปลี่ยนไปจากเดิมอย่างเห็นได้ชัด ไม่มีหรือมีโอกาสน้อยที่จะฆ่าตัวตาย (ร้อยละ 18.5) 4) เข้าใจผิดว่าคนที่พูดว่ามีชีวิตอยู่ไปก็ไร้ความหมาย ไม่มีหรือมีโอกาสน้อยที่จะฆ่าตัวตาย (ร้อยละ 15.6) 5) เข้าใจผิดว่าการสังเกตสัญญาณเตือน เช่น พูดสั่งลา เขียนจดหมายลาตาย หรือมีท่าทีหมดหวัง จะสามารถป้องกันผู้ที่มีความคิดฆ่าตัวตายได้ (ร้อยละ 4.8)

เมื่อนำข้อมูลของกลุ่มประชาชนทั่วไปและแกนนำชุมชน/อสม. มาเปรียบเทียบกันพบว่า สัดส่วนของผู้ที่มีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับสัญญาณเตือนก่อนการฆ่าตัวตายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 95 (p -value < 0.05) ใน 3 ประเด็น ซึ่งมีสองประเด็นที่กลุ่มประชาชนทั่วไปมีผู้เข้าใจผิดสูงกว่ากลุ่มแกนนำชุมชน/อสม. นั่นคือ 1) เข้าใจผิดว่าคนที่พูดออกมาตรงๆ ว่า “อยากตาย” หรือ “จะกินยาตาย” มักไม่ทำจริง และ

2) เข้าใจผิดว่าคนที่มีบุคลิกแปลก/เปลี่ยนไปจากเดิมอย่างเห็นได้ชัด ไม่มีหรือมีโอกาสน้อยที่จะฆ่าตัวตาย นอกจากนั้นพบหนึ่งประเด็นที่กลุ่ม แกนนำชุมชน/อสม. มีผู้เข้าใจผิดสูงกว่ากลุ่มประชาชนทั่วไป นั่นคือ เข้าใจผิดว่าสัญญาณการฆ่าตัวตายเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น เช่น จดหมาย ข้อความทางโทรศัพท์ (SMS)

รูปที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงและสัญญาณเตือนการฆ่าตัวตายของกลุ่มประชาชนและแกนนำชุมชน/อสม.

ปัจจัยเสี่ยงฆ่าตัวตาย	ประชาชนทั่วไป		อสม./แกนนำ		p-value
	เข้าใจถูกต้อง	เข้าใจผิด	เข้าใจถูกต้อง	เข้าใจผิด	
โรซึมเศร้าเป็นสาเหตุหนึ่งของการฆ่าตัวตาย	90.3	9.7	93.9		0.032*
ผู้ที่เป็โรซึมมักไม่ฆ่าตัวตายเนื่องจากไม่ต้องคิดมาก	44.6	55.4	46.5	53.5	0.700
ผู้ที่เคยพยายามฆ่าตัวตายแล้วแต่ไม่สำเร็จจะไม่ทำซ้ำอีก	62.7	37.3	68.8	31.2	0.048*
ผู้ที่ติดเหล้า หรือติดยาเสพติดอย่างหนักมีโอกาฆ่าตัวตยสูง	66.2	33.8	35.4	64.6	0.062
ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ทูพพลภาพ และมีความรู้สึกเบื้อตัวเองเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตย	81.0	19.0	13.4	86.6	0.545
คนที่พูดออกมาตรงๆ ว่า พวกเขา "อยากตาย" หรือ "จะกินยาตาย" มักไม่ทำจริง	29.3	70.7	34.1	65.9	0.017*
สัญญาณการฆ่าตัวตยมักเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น เช่น จดหมาย ข้อความทางโทรศัพท์ ข้อความบนกำแพง	62.8	37.2	58.3	41.7	0.021*
คนที่มีบุคลิกที่แปลก/เปลี่ยนไปจากเดิมอย่างเห็นได้ชัด มีโอกาฆ่าตัวตย	73.0	27.0	18.5	81.5	0.002*
คนที่พูดว่ามีชีวิตอยู่ไปก็ไร้ความหมาย มีโอกาฆ่าตัวตย	81.7	18.3	15.6	84.4	0.127
เราสามารถป้องกันผู้ที่มีความคิดฆ่าตัวตยได้ โดยสังเกตสัญญาณเตือน เช่น พูดถึงลาเขียนจดหมายลาตย หรือมีท่าทีหมกมุ่น	91.1	8.9	1.8	98.2	0.169

*สัดส่วนระหว่างกลุ่มประชาชนทั่วไปและแกนนำชุมชน/อสม. มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (p-value <0.05)

4.3. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสายด่วนสุขภาพจิต 1323

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสายด่วนสุขภาพจิต 1323 (รูปที่ 4)

กลุ่มประชาชนทั่วไป มีสัดส่วนประเด็นที่เข้าใจผิดเกี่ยวกับสายด่วนฯ 1323 เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

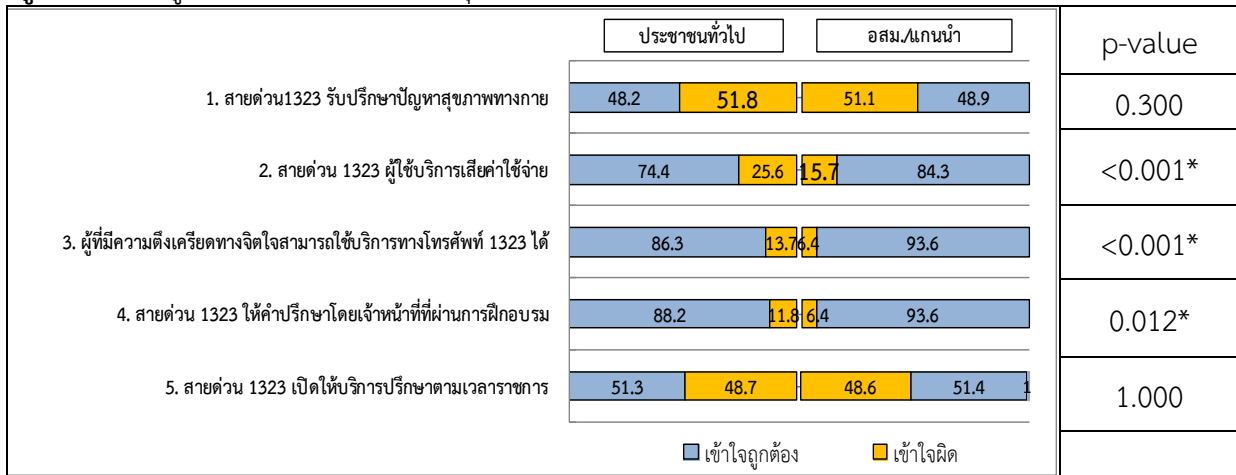
- 1) เข้าใจผิดว่าสายด่วนฯ รับปรึกษาปัญหาสุขภาพกาย (ร้อยละ 51.8)
- 2) เข้าใจผิดว่าเปิดให้บริการเฉพาะเวลาราชการเท่านั้น (ร้อยละ 48.7)
- 3) เข้าใจผิดว่าผู้ใช้บริการต้องเสียค่าใช้จ่าย (ร้อยละ 25.6)
- 4) เข้าใจผิดว่าผู้ที่มีความตึงเครียดทางจิตใจ ไม่สามารถใช้บริการสายด่วนฯ ทางโทรศัพท์ได้ (ร้อยละ 13.7)
- 5) เข้าใจผิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการไม่ผ่านการอบรม (ร้อยละ 11.6)

แกนนำชุมชน/อสม. มีสัดส่วนประเด็นที่มีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับสายด่วนฯ 1323 เรียงลำดับจากมากไปน้อยในประเด็นเดียวกับกลุ่มประชาชนทั่วไป เท่ากับร้อยละ 51.0, 48.6, 15.7, 6.4 และ 6.4 ตามลำดับ

เมื่อนำข้อมูลของกลุ่มประชาชนทั่วไปและแกนนำชุมชน/อสม. มาเปรียบเทียบกันพบว่า สัดส่วนของผู้ที่มีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับสายด่วนฯ 1323 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 95 (p-value <0.05) ใน 3 ประเด็น ซึ่งทุกประเด็นพบว่ากลุ่มประชาชนทั่วไปมีผู้เข้าใจผิดสูงกว่าแกนนำชุมชน/อสม. นั่นคือ เข้าใจ

ผิดว่าสายด่วนฯ 1323 ผู้ใช้บริการต้องเสียค่าใช้จ่าย เข้าใจผิดว่าผู้ที่มีความตึงเครียดทางจิตใจ ไม่สามารถใช้บริการทางโทรศัพท์ 1323 ได้ และเข้าใจผิดว่าสายด่วนฯ 1323 เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการไม่ผ่านการอบรม

รูปที่ 4 ความรู้ความเข้าใจเรื่องสายด่วนสุขภาพจิต 1323

*สัดส่วนระหว่างกลุ่มประชาชนทั่วไปและแกนนำชุมชน/อสม. มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (p-value <0.05)

การรู้จักสายด่วนสุขภาพจิต 1323

มีประชาชนทั่วไป และแกนนำชุมชน/อสม. เพียงส่วนน้อยเท่านั้น (ร้อยละ 24.5 และร้อยละ 37.6 ตามลำดับ) ที่รู้จักสายด่วนสุขภาพจิต 1323 โดยมีแกนนำชุมชน/อสม. รู้จักสายด่วนฯ คิดเป็นสัดส่วนที่มากกว่าประชาชนทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 95 (p-value <0.05) (ตารางที่ 7) ประชาชนทั่วไปที่รู้จักสายด่วนสุขภาพจิตมีความรู้เกี่ยวกับบริการต่างๆ ที่ให้ผ่านสายด่วนฯ คิดเป็นสัดส่วนสูงสุด 3 อันดับแรก เป็นดังนี้ 1) รับปรึกษาปัญหาสุขภาพจิตทั่วไป (ร้อยละ 64.0) 2) รับปรึกษาภาวะเครียด (ร้อยละ 33.9) และ 3) รับปรึกษาปัญหาฆ่าตัวตาย (ร้อยละ 14.9) สำหรับบริการที่ให้ผ่านสายด่วนสุขภาพจิตที่ แกนนำชุมชน/อสม. ที่รู้จักสายด่วนฯ ทราบคิดเป็นสัดส่วนสูงสุด 3 อันดับแรกเป็นประเด็นเดียวกันกับกลุ่มประชาชนทั่วไป โดยมีสัดส่วนของแกนนำชุมชน/อสม. ที่ทราบแต่ละประเด็นคิดเป็นร้อยละ 43.6, 25.0 และ 21.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 7 การรู้จักสายด่วนสุขภาพจิต 1323

	ประชาชน (896 คน)		แกนนำชุมชน/อสม. (314 คน)		p-value
	รู้จัก	ไม่รู้จัก	รู้จัก	ไม่รู้จัก	
สายด่วนสุขภาพจิต 1323	24.5	75.5	37.6	62.4	<0.001

ตารางที่ 8 ความรู้เกี่ยวกับบริการที่ให้ผ่านสายด่วนสุขภาพจิต 1323 ในกลุ่มผู้ที่รู้จักสายด่วนฯ

บริการที่ให้ผ่านสายด่วนสุขภาพจิต 1323	ประชาชน (242)		แกนนำชุมชน/อสม. (118)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาสุขภาพจิตทั่วไป	155	64.0	82	43.6
ภาวะเครียด	82	33.9	47	25.0
ปัญหาฆ่าตัวตาย	36	14.9	40	21.3
ปัญหาโรคซึมเศร้า	34	14.0	28	14.9
ปัญหาวัยรุ่น	24	9.9	12	6.4
ปัญหาอื่นๆ เช่น สุรา ยาเสพติด ปัญหาครอบครัว ผู้สูงอายุ	35	14.5	20	10.6

4.4. ทักษะคิดและความเชื่อเกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย

ทัศนคติต่อการฆ่าตัวตาย (รูปที่ 5)

กลุ่มประชาชนทั่วไป มีสัดส่วนทัศนคติต่อการฆ่าตัวตายในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า 1) มีทัศนคติว่าคนที่ตั้งใจฆ่าตัวตายจริงจะไม่บอกคนอื่น (ร้อยละ 81.5) 2) การถามถึงการฆ่าตัวตายในคนที่มีความทุกข์จะกระตุ้นให้เขาตัดสินใจกระทำ (ร้อยละ 66.4) 3) คนที่ตั้งใจฆ่าตัวตายมักเรียกร้องความสนใจ (ร้อยละ 64.1) 4) คนที่ฆ่าตัวตายไม่สำเร็จมักจะไม่ตั้งใจกระทำ (ร้อยละ 56.5) และ 5) การเอาใจใส่คนที่พูดถึงการฆ่าตัวตายมากเกินไปจะทำให้เขาทำซ้ำอีก (ร้อยละ 47.3)

กลุ่มแกนชุมชน/อสม. มีสัดส่วนทัศนคติต่อการฆ่าตัวตายในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับจากมากไปน้อยในลักษณะสอดคล้องกับกลุ่มประชาชนทั่วไป โดยมีสัดส่วนความเห็นด้วยในประเด็นต่างๆ เท่ากับร้อยละ 78.6, 69.1, 69.3, 59.3 และ 52.0 ตามลำดับ

เมื่อนำสัดส่วนความคิดเห็นหรือทัศนคติต่อการฆ่าตัวตายของสองกลุ่มทำการเปรียบเทียบ พบว่า สองกลุ่มเห็นด้วยกับประเด็นต่างๆ ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ความเชื่อเกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย (รูปที่ 5)

กลุ่มประชาชนทั่วไป มีสัดส่วนความเชื่อเกี่ยวกับการฆ่าตัวตายเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) การฆ่าตัวตายเป็นบาป (ร้อยละ 96.7) 2) เป็นสิทธิส่วนบุคคล (ร้อยละ 77.2) 3) เป็นการเรียกร้องความสนใจ (ร้อยละ 62.4) 4) เป็นการหนีปัญหา (ร้อยละ 59.8) 5) เป็นเรื่องของคนป่วยทางจิต (ร้อยละ 59.7) และ 6) เป็นทางออกของปัญหา (ร้อยละ 24.3)

กลุ่มแกนชุมชน/อสม. มีสัดส่วนความเชื่อต่อการฆ่าตัวตายเรียงลำดับจากมากไปน้อยในลักษณะสอดคล้องกับกลุ่มประชาชนทั่วไป มีลำดับแตกต่างบางประเด็นดังนี้ 1) การฆ่าตัวตายเป็นบาป (ร้อยละ 95.7) 2) เป็นสิทธิส่วนบุคคล (ร้อยละ 84.1) 3) เป็นเรื่องของคนป่วยทางจิต (ร้อยละ 71.6) 4) เป็นการเรียกร้องความสนใจ (ร้อยละ 68.2) 5) เป็นการหนีปัญหา (ร้อยละ 64.8) และ 6) เป็นทางออกของปัญหา (ร้อยละ 28.4)

เมื่อนำสัดส่วนความเชื่อต่อการฆ่าตัวตายของสองกลุ่มทำการเปรียบเทียบ พบว่า สองกลุ่มมีความเชื่อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (p-value <0.05) ใน 2 ประเด็นซึ่งทั้งสองประเด็นพบว่าแกนนำชุมชน/อสม.มีผู้ที่เชื่อในประเด็นนั้นๆ สูงกว่ากลุ่มประชาชนทั่วไป นั่นคือ เชื่อว่าการฆ่าตัวตายเป็นเรื่องของคนป่วยทางจิต และเชื่อว่าการฆ่าตัวตายเป็นสิทธิส่วนบุคคล

รูปที่ 5 ทศนคติและความเชื่อของกลุ่มประชาชนและแกนนำชุมชน/อสม.เกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย

ทัศนคติต่อการฆ่าตัวตาย		ประชาชนทั่วไป		อสม./แกนนำ		p-value
คนที่ตั้งใจฆ่าตัวตายจริงจะไม่พูดบอกคนอื่น		81.5	18.5	21.4	78.6	0.257
คนที่ตั้งใจฆ่าตัวตายมักเรียกร้องความสนใจ		64.1	35.9	30.9	69.1	0.108
การถามถึงการฆ่าตัวตายในคนที่มีความทุกข์จะกระตุ้นให้เขาคิดลึบใจกระทำ		66.4	33.6	30.7	69.3	0.342
คนที่ฆ่าตัวตายไม่สำเร็จมักจะไม่ได้ตั้งใจกระทำ		56.5	43.5	40.7	59.3	0.402
การเอาใจใส่คนที่พูดถึงการฆ่าตัวตายมากเกินไปจะทำให้เขาทำซ้ำอีก		47.3	52.7	48.0	52.0	0.160
ความเชื่อต่อการฆ่าตัวตาย						
การฆ่าตัวตายเป็นบาป		96.7	3.3	4.3	95.7	0.492
การฆ่าตัวตายเป็นทางออกของปัญหา		24.3	75.7	71.6	28.4	0.143
การฆ่าตัวตายเป็นการหนีปัญหา		59.8	40.2	35.2	64.8	0.116
การฆ่าตัวตายเป็นเรื่องของคนป่วยทางจิต		59.7	40.3	28.4	71.6	<0.001*
การฆ่าตัวตายเป็นการเรียกร้องความสนใจ		62.4	37.6	31.8	68.2	0.063
การฆ่าตัวตายเป็นสิทธิส่วนบุคคล		77.2	22.8	15.9	84.1	0.008*

■ เห็นด้วย ■ ไม่เห็นด้วย

4.5. แนวปฏิบัติและวิธีการช่วยเหลือเพื่อป้องกันการฆ่าตัวตาย (ตารางที่ 9)

ประชาชนทั่วไป ประชาชนทั่วไป 1 ใน 3 (ร้อยละ 34.3) เคยสังเกตอาการหรือสัญญาณของคนเสี่ยงฆ่าตัวตายและให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น มีร้อยละ 30 ระบุว่าเคยพบผู้ที่คิดฆ่าตัวตาย จากการสอบถามลักษณะของผู้ที่เสี่ยงฆ่าตัวตายในประชาชนทั่วไป มีผู้ที่ทราบและสามารถระบุลักษณะผู้ที่เสี่ยงฆ่าตัวตายได้อย่างน้อย 1 ลักษณะ จำนวน 491 คน (ร้อยละ 49.8) โดยประชาชนทั่วไประบุว่าลักษณะคนที่เสี่ยงฆ่าตัวตาย สูงสุด 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) อยู่ในครอบครัวที่ทะเลาะเบาะแว้งเป็นประจำ (ร้อยละ 28.1) 2) มีอาการเครียด ซึมเศร้า (ร้อยละ 22.2) และ 3) มีหนี้สินนอกระบบ (ร้อยละ 14.1)

ประชาชนทั่วไปร้อยละ 46.3 เป็นผู้ที่ทราบและสามารถระบุลักษณะผู้ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการฆ่าตัวตายได้ถูกต้องอย่างน้อย 1 ลักษณะ ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่ระบุว่าผู้ที่เสี่ยงสูงมักจะพูดหรือบ่นว่าอยากตาย (ร้อยละ 40.5) ในขณะที่ประชาชนเพียงร้อยละ 6.6 ระบุว่าเป็นผู้ที่มีประวัติพยายามฆ่าตัวตายมาก่อน และร้อยละ 5.3 ระบุว่าผู้ที่มีการเตรียมอุปกรณ์สำหรับการฆ่าตัวตาย เป็นผู้ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการฆ่าตัวตาย

สำหรับการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยงฆ่าตัวตาย ประชาชนทั่วไปร้อยละ 34.3 เคยช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยงดังกล่าวมาก่อน โดยส่วนใหญ่ใช้วิธีปลอบใจ ให้กำลังใจและเตือนสติแก่กลุ่มเสี่ยง ให้กลุ่มเสี่ยงได้ระบายความรู้สึกและคิดหาทางแก้ไขปัญหาไปด้วยกัน มีส่วนน้อยที่พาไปปรึกษากับแพทย์หรือบุคลากรสาธารณสุข สำหรับการใช้หรือแนะนำสายด่วนสุขภาพจิต 1323 มีเพียง 15 คนหรือร้อยละ 1.5 เท่านั้นที่เคยใช้หรือเคยแนะนำให้คนอื่นโทรไปปรึกษา

แกนนำชุมชน/อสม. ประมาณครึ่งหนึ่งของแกนนำชุมชน/อสม. เคยสังเกตอาการหรือสัญญาณของคนเสี่ยงฆ่าตัวตายและให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น มีร้อยละ 45.4 ระบุว่าเคยพบผู้ที่คิดฆ่าตัวตาย จากการสอบถามลักษณะ

ของผู้ที่เสี่ยงฆ่าตัวตายในกลุ่มแกนนำชุมชน/อสม. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.2) ทราบและสามารถระบุผู้ที่เสี่ยงฆ่าตัวตายได้ถูกต้องอย่างน้อย 1 ลักษณะ เหมือนกับกลุ่มประชาชนทั่วไป สูงสุด 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) เป็นผู้ที่อยู่ในครอบครัวที่ทะเลาะเบาะแว้งเป็นประจำ (ร้อยละ 27.9) 2) ผู้ที่มีอาการเครียด ซึมเศร้า (ร้อยละ 23.8) 3) ผู้ที่มีหนี้สินนอกระบบ (ร้อยละ 13.1)

แกนนำชุมชน/อสม. ร้อยละ 49.7 เป็นผู้ที่ทราบและสามารถระบุลักษณะผู้ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการฆ่าตัวตายได้ถูกต้องอย่างน้อย 1 ลักษณะ โดยส่วนใหญ่ระบุว่าผู้ที่เสี่ยงสูงมักจะพูดหรือบ่นว่าอยากตาย (ร้อยละ 34.0) ร้อยละ 12.2 ระบุว่าเป็นผู้ที่มีประวัติพยายามฆ่าตัวตายมาก่อน ร้อยละ 11.5 ระบุว่าเป็นผู้ที่มีการเตรียมอุปกรณ์สำหรับการฆ่าตัวตาย

แกนนำชุมชน/ อสม. มีประสบการณ์ให้ความช่วยเหลือผู้ที่เสี่ยงฆ่าตัวตายมากกว่าประชาชนทั่วไปถึง 2.4 เท่า (ร้อยละ 82.1 และร้อยละ 34.3 ตามลำดับ) แต่วิธีการช่วยเหลือไม่ได้แตกต่างจากประชาชนทั่วไป กล่าวคือ ใช้วิธีปลอบใจ ให้กำลังใจและให้สติกับผู้ที่ยเสี่ยง ให้ระบายความรู้สึกและคิดหาทางแก้ไขปัญหาไปด้วยกัน และมีส่วนน้อยที่พาไปปรึกษาแพทย์หรือบุคลากรสาธารณสุข สำหรับการให้หรือแนะนำสายด่วนสุขภาพจิต 1323 นั้น แกนนำชุมชน/อสม. เคยใช้หรือแนะนำให้ผู้อื่นใช้สายด่วนฯ ร้อยละ 10.5

ตารางที่ 9 การปฏิบัติตัวและการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อป้องกันการฆ่าตัวตาย จำแนกตามกลุ่มประชาชนทั่วไป และแกนนำชุมชน/อสม.

	ประชาชนทั่วไป		แกนนำชุมชน/อสม.	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
การสังเกตเห็นและการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ที่ยเสี่ยงฆ่าตัวตาย				
เคย	338	34.3	157	50.0
ไม่เคย	648	65.7	157	50.0
เคยพบผู้มีความคิดฆ่าตัวตาย				
พบ	296	30.0	141	45.4
ไม่พบ	690	70.0	171	54.6
ลักษณะผู้ที่ยเสี่ยงฆ่าตัวตาย				
ผู้ที่อยู่ในครอบครัวที่ทะเลาะเบาะแว้งกันประจำ	138	28.1	68	27.9
ผู้ที่มีอาการเครียด ซึมเศร้า	109	22.2	58	23.8
ผู้มีหนี้สินนอกระบบ	69	14.1	32	13.1
ผู้ที่มีปัญหาด้านความรัก	44	9.0	8	3.3
ผู้ป่วยโรคร้ายแรง/เรื้อรัง	36	7.3	18	7.4
ผู้ดื่มเหล้าหนัก/ติดยาเสพติด/ติดการพนัน	35	7.1	23	9.4
ผู้ป่วยจิตเวช	13	2.6	6	2.5
ผู้ที่มีอารมณ์แปรปรวน	10	2.0	8	3.3
ผู้ที่แยกตัวจากกลุ่มเพื่อน/กิจกรรมทางสังคม	10	2.0	5	2.0
ผู้ที่ตกงาน ปัญหาเรื่องงาน มีปัญหาเศรษฐกิจ	9	1.8	5	2.0
อื่นๆ เช่น ปัญหาการเรียน ผู้สูงอายุ เก็บตัวคนเดียว	19	3.9	10	4.1

ตารางที่ 9 การปฏิบัติตัวและการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อป้องกันการฆ่าตัวตาย จำแนกตามกลุ่มประชาชนทั่วไป และแกนนำชุมชน/อสม.(ต่อ)

	ประชาชนทั่วไป		แกนนำชุมชน/อสม.	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของผู้มีความเสี่ยงสูงต่อการฆ่าตัวตาย				
พูด/บ่นว่าอยากตาย	185	40.5	53	34
มีประวัติพยายามฆ่าตัวตายมาก่อน	30	6.6	19	12.2
มีการเตรียมอุปกรณ์สำหรับการฆ่าตัวตาย	24	5.3	18	11.5
มีแผนการชัดเจน	13	2.8	16	10.3
มีปัญหาทางจิตเวช	9	2.0	9	5.8
ปฏิเสธความช่วยเหลือ	4	0.9	3	1.9
การช่วยเหลือผู้ที่เสี่ยงฆ่าตัวตาย				
ช่วย	338	34.3	128	82.1
ไม่ช่วย	648	65.7	28	17.9
วิธีการให้ความช่วยเหลือ				
ให้กำลังใจและให้สติ	179	28.5	89	29.5
รับฟังปัญหาด้วยความเห็นใจและปลอบใจ	159	25.3	66	21.9
เปิดโอกาสให้ระบายความไม่สบายใจ	92	14.6	40	13.2
ช่วยคิดหาทางออก	86	13.7	39	12.9
สอบถามถึงปัญหาที่ทำให้กลุ้มใจ	67	10.7	27	8.9
เฝ้าดูอย่างใกล้ชิด ไม่ให้อยู่คนเดียว	18	2.9	17	5.6
พาไปพบแพทย์หรือผู้ให้คำปรึกษาเช่น อสม. เจ้าหน้าที่สถานีนอนามัย/โรงพยาบาลชุมชน	9	1.4	11	3.6
เก็บอุปกรณ์ที่ใช้ฆ่าตัวตาย เช่น สารพิษที่หาได้ง่าย	8	1.3	9	3.0
เคยใช้/แนะนำ สายด่วนสุขภาพจิต 1323				
เคยใช้/แนะนำ	15	1.5	33	10.5
ไม่เคย/ไม่แนะนำ	971	98.5	281	89.5

4.6. การปฏิบัติหากพบคนคิดฆ่าตัวตาย

กรณีที่พบผู้ที่คิดฆ่าตัวตาย ประชาชนทั่วไป (ร้อยละ 30) และแกนนำชุมชน/อสม. (ร้อยละ 45.5) มีการปฏิบัติเพื่อให้ความช่วยเหลือที่คล้ายๆ กัน โดยส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มจะสอบถามคนที่คิดฆ่าตัวตายถึงปัญหาที่ทำให้กลุ่มใจ ด้วยท่าที่เป็นมิตรอยากช่วยเหลือ ปลอดภัย และให้กำลังใจ พุดเตือนสติ ห้ามไม่ให้ฆ่าตัวตาย เปิดโอกาสให้ระบายความไม่สบายใจออกมา รับฟังด้วยความเห็นใจ และช่วยคิดหาทางออก คอยไปมาหาสู่ พุดให้ผ่อนคลาย เป็นต้น และจากแกนนำชุมชน/อสม. ที่ให้ข้อมูลจำนวน 290 คน มีเพียงร้อยละ 12.4 ที่ออกเยี่ยมบ้านเพื่อติดตามดูแลจิตใจผู้ป่วยและครอบครัว (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 การปฏิบัติของกลุ่มประชาชนทั่วไปและแกนนำชุมชน/อสม. หากพบคนคิดฆ่าตัวตาย

	ประชาชน (803)		แกนนำชุมชน/อสม. (290)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.สอบถามถึงปัญหาที่ทำให้กลุ่มใจ ด้วยท่าที่เป็นมิตรอยากช่วยเหลือ ปลอดภัย และให้กำลังใจ	586	73.0	239	82.4
2.พุดเตือนสติ ห้ามไม่ให้ฆ่าตัวตาย	449	55.9	180	62.1
3.เปิดโอกาสให้ระบายความไม่สบายใจออกมา รับฟังด้วยความเห็นใจ และช่วยคิดหาทางออก	334	41.6	141	48.6
4.คอยไปมาหาสู่ พุดให้ผ่อนคลาย	59	7.3	102	35.2
5.เฝ้าดูอย่างใกล้ชิด ไม่ให้อยู่คนเดียว	32	4.0	38	13.1
6.ประเมินว่าบุคคลนั้นมีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายมากหรือน้อย	21	2.6	21	7.2
7.พาไปพบแพทย์หรือผู้ให้คำปรึกษาเช่น อสม. เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย/โรงพยาบาลชุมชน	44	5.5	32	11.0
8.เก็บอุปกรณ์ที่อาจใช้ฆ่าตัวตาย	5	0.6	6	2.1
9.เยี่ยมบ้านเพื่อติดตามดูแลจิตใจผู้ป่วยและครอบครัวอย่างต่อเนื่อง			36	12.4
10.จัดทำทะเบียนกลุ่มเสี่ยงฆ่าตัวตายที่เป็นปัจจุบันเพื่อประโยชน์ในการติดตามดูแล			3	1.0

4.7. กลุ่มตัวอย่างที่เคยมีความคิดฆ่าตัวตาย

ในการศึกษานี้พบประชาชนทั่วไปและแกนนำชุมชน/อสม. ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเคยคิดฆ่าตัวตายคิดเป็นสัดส่วนที่เท่ากันที่ร้อยละ 11 (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ประชาชนทั่วไปและแกนนำชุมชน/อสม.ที่เคยคิดฆ่าตัวตาย

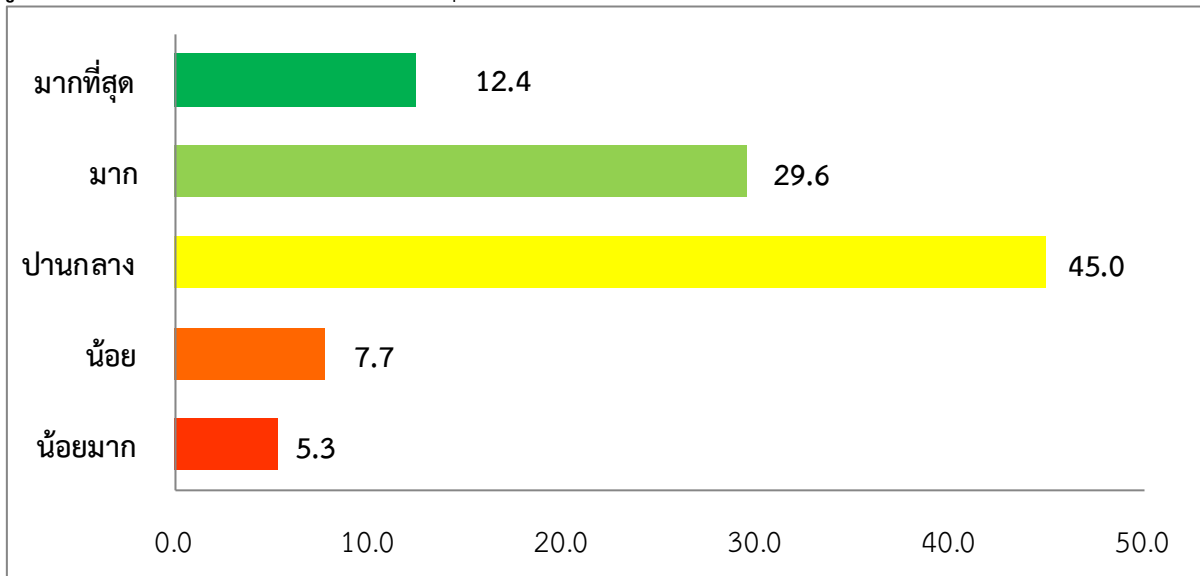
	ประชาชนทั่วไป		แกนนำชุมชน/อสม.		p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เคยคิด	108	11.0	35	11.1	1.000
ไม่เคยคิด	877	89.0	279	88.9	
รวม	985	100	314	100	

4.8. บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของแกนนำชุมชน/อสม. ในการแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตาย แกนนำชุมชน/อสม.ที่ให้ข้อมูลในการศึกษานี้ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 25.2) มีประสบการณ์ในการทำงานประมาณ 10-14 ปี (ตารางที่ 12) และมีผู้ที่มีประสบการณ์เป็นแกนนำชุมชนหรือ อสม. มากกว่า 20 ปี ถึงร้อยละ 12.7 แต่มีผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานด้านสุขภาพจิตโดยเฉพาะเพียงร้อยละ 2 และประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 55.4) ของแกนนำชุมชน/อสม. เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับสุขภาพจิต จิตเวชและแนวทางป้องกันการฆ่าตัวตาย ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับการอบรมฯ จำนวน 1 ครั้ง (ร้อยละ 56.7) แกนนำชุมชน/อสม. ส่วนใหญ่ได้รับการการอบรมเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิตทั่วไป (ร้อยละ 73.5) ร้อยละ 58.8 ระบุว่าเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันการฆ่าตัวตาย หลังจากได้รับการอบรมแล้ว แกนนำชุมชน/อสม. ร้อยละ 45 เห็นว่าสามารถนำความรู้จากการอบรมมาใช้ประโยชน์ในการป้องกันการฆ่าตัวตายในพื้นที่ของตนได้ในระดับปานกลาง และมีประมาณร้อยละ 42 ระบุว่านำความรู้จากการอบรมมาใช้ประโยชน์ได้มากและมากที่สุด (รูปที่ 6)

ตารางที่ 12 บทบาทหน้าที่ของแกนนำชุมชน/อสม. และการอบรมเกี่ยวกับสุขภาพจิต จิตเวชและแนวทางป้องกันการฆ่าตัวตาย

	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการเป็นแกนนำชุมชน/อสม. (ปี)		
< 5	78	24.8
5-9	52	16.6
10-14	79	25.2
15-20	65	20.7
> 20	40	12.7
บทบาทหน้าที่		
กำหนดให้รับผิดชอบงานด้านสุขภาพจิตเป็นการเฉพาะ	7	2.2
บทบาทหน้าที่ของ อสม. ทั่วไป	307	97.8
การอบรมเกี่ยวกับสุขภาพจิต จิตเวช แนวทางการป้องกันการฆ่าตัวตาย		
ไม่เคย	140	44.6
เคย	174	55.4
จำนวนครั้งของการอบรม		
1 ครั้ง	97	56.7
2 ครั้ง	50	29.2
3 ครั้ง	10	5.8
มากกว่า 3 ครั้ง	14	8.2
ประเด็นของการอบรม		
สุขภาพจิตทั่วไป	125	73.5
การป้องกันการฆ่าตัวตาย	100	58.8
เฉพาะโรคซึมเศร้า	55	32.4
เฉพาะโรคเครียด	50	29.4
เฉพาะสุราและยาเสพติด	15	8.8
การให้คำปรึกษาทางสุขภาพจิต วิธีคลายเครียด	12	17.4
ทบทวนการลดเหล้าที่ส่งผลต่อสุขภาพจิต	7	10.1
เฉพาะปัญหาความจำเสื่อม	5	7.2

รูปที่ 6 ประโยชน์ของการอบรมเกี่ยวกับสุขภาพจิต จิตเวชและแนวทางป้องกันการฆ่าตัวตาย

4.9. กิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาฆ่าตัวตาย

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาฆ่าตัวตายและปัญหาจิตเวชอื่นๆ ที่แกนนำชุมชน/อสม.ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา คือ 1) การออกเยี่ยมบ้านเพื่อติดตามดูแลจิตใจผู้ป่วยและครอบครัว (ร้อยละ 68.5) 2) รณรงค์ส่งเสริมให้ชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ป่วยสุขภาพจิต (ร้อยละ 59.2) 3) ประสานความร่วมมือกับ รพช. หรือ รพ.สต. เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพจิตและการป้องกันการฆ่าตัวตาย (ร้อยละ 56.4) (ตารางที่ 13) สำหรับการจัดทำทะเบียนกลุ่มเสี่ยงฆ่าตัวตายที่เป็นปัจจุบันเพื่อประโยชน์ในการติดตามดูแลนั้น มีแกนนำชุมชน/อสม. เพียงร้อยละ 12.4 ที่ดำเนินการในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา

ตารางที่ 13 กิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาฆ่าตัวตายที่ดำเนินการโดยแกนนำชุมชน/อสม.

กิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
1. เยี่ยมบ้านเพื่อติดตามดูแลจิตใจผู้ป่วยและครอบครัว	215	68.5
2. ส่งเสริมให้ชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ป่วยสุขภาพจิต	186	59.2
3. ประสานความร่วมมือกับ รพช. หรือ รพ.สต. เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพจิต และการป้องกันการฆ่าตัวตาย	177	56.4
4. จัดทำทะเบียนกลุ่มเสี่ยงฆ่าตัวตายที่เป็นปัจจุบันเพื่อประโยชน์ในการติดตามดูแล	39	12.4

4.10. อัตราการฆ่าตัวตายในพื้นที่ศึกษา

จากรายงานอัตราการฆ่าตัวตายของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน (อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อมูลคลาดเคลื่อน ผู้รับผิดชอบงานจาก สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) เชียงใหม่ จึงไม่ได้รวมไว้ในรายงานฉบับนี้) ซึ่งในปีงบประมาณ 2556 อัตราการฆ่าตัวตายระดับจังหวัดของทั้งสองจังหวัดเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2555 และหากพิจารณารายอำเภอที่ดำเนินมาตรการ พบว่าจังหวัดเชียงใหม่ เกือบทุกอำเภอมีอัตราการฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะที่อำเภอเวียงแหง หางดง และสันป่าตอง (18.5, 16.2 และ 13.3 ต่อแสนประชากร) ขณะเดียวกันมีเพียงอำเภอจอมทองเท่านั้นที่อัตราการฆ่าตัวตายลดลง (9.1 ต่อแสนประชากร) สำหรับจังหวัดลำพูน พบว่ามี 3 อำเภอที่อัตราการฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2555 ได้แก่ อำเภอทุ่งหัวช้าง เวียงหนองล่อง และแม่ทา (เป็น 20.4, 16.7 และ 5.0 ต่อแสนประชากร ตามลำดับ) และมี 5 อำเภอที่อัตราการฆ่าตัวตายลดลง ได้แก่ ป่าซาง ลี้ อำเภอเมือง บ้านโฮ้ง และอำเภอบ้านธิ (เป็น 15.9, 13.2, 11.9, 9.6 และ 5.8 ต่อแสนประชากร ตามลำดับ)

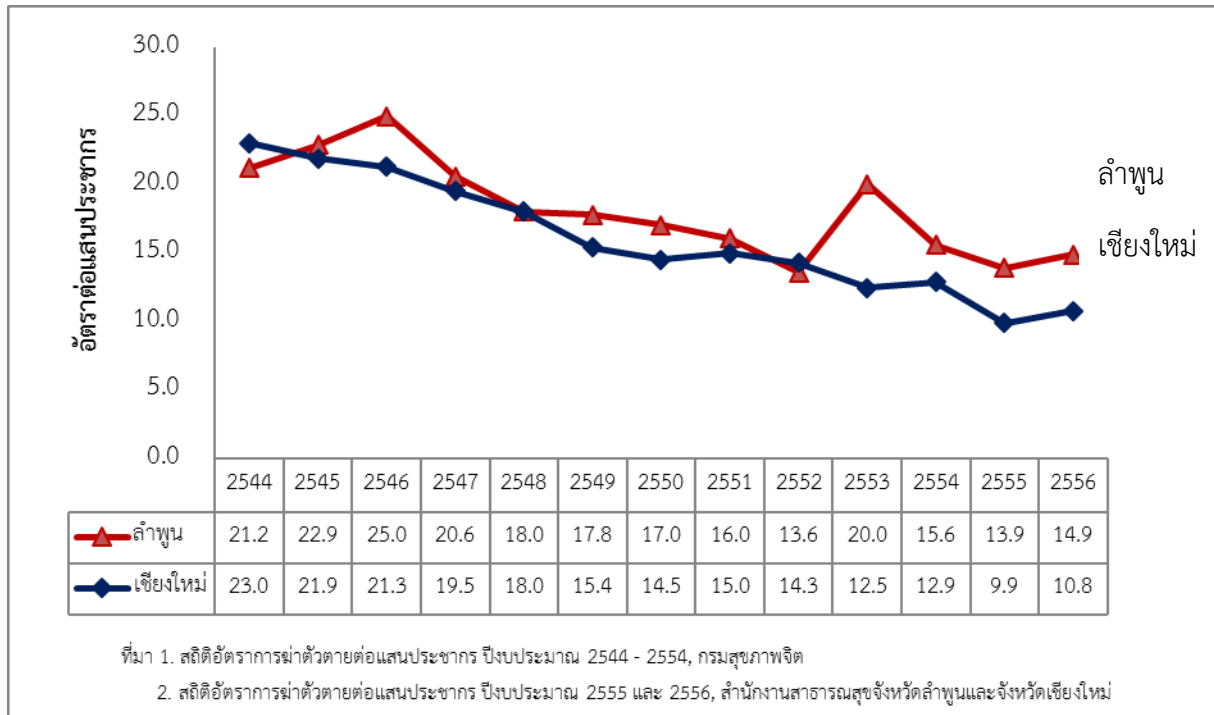
สำหรับอัตราการพยายามฆ่าตัวตายของจังหวัดเชียงใหม่และลำพูนพบว่า เกือบทุกอำเภอในจังหวัดเชียงใหม่มีอัตราการพยายามฆ่าตัวตายเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะที่อำเภอฝาง ดอยสะเก็ด และจอมทอง ในจังหวัดลำพูน มีอัตราการพยายามฆ่าตัวตาย เพิ่มขึ้นที่อำเภอเวียงหนองล่องและป่าซาง ส่วนอำเภออื่นๆ พบว่ามีอัตราการพยายามฆ่าตัวตายลดลง โดยเฉพาะที่อำเภอบ้านโฮ้งและทุ่งหัวช้าง (ตารางที่ 14)

หากพิจารณาอัตราการฆ่าตัวตายต่อแสนประชากรของทั้งสองจังหวัดตั้งแต่มีการเฝ้าระวังและป้องกันที่ชัดเจนเมื่อปี พ.ศ. 2544 จนถึง 2556 พบว่า ในปี พ.ศ. 2556 ทั้งสองจังหวัดมีอัตราการฆ่าตัวตายลดลง โดยจังหวัดเชียงใหม่ลดลงประมาณ 2.1 เท่า จังหวัดลำพูนลดลงประมาณ 1.4 เท่า เมื่อเทียบกับอัตราการฆ่าตัวตายในปี พ.ศ. 2544 แต่ทั้งสองจังหวัดมีแนวโน้มหรือทิศทางลดลงแตกต่างกัน จังหวัดเชียงใหม่มีแนวโน้มลดลงค่อนข้างต่อเนื่องมาโดยตลอด และแต่ละปีจะลดลงไม่มาก ยกเว้นช่วงปี พ.ศ. 2555 มีอัตราการลดลงของอัตรา มากกว่าปีอื่นๆ และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2556 สำหรับจังหวัดลำพูน อัตราการฆ่าตัวตายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2544 -2546 หลังจากนั้นจะเริ่มลดลงเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่องมาจนถึงปี พ.ศ.2553 จะพบอัตราการฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้นอีกครั้ง และจะลดลงจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2556 ที่พบการเพิ่มขึ้นเล็กน้อย (รูปที่ 7)

ตารางที่ 14 อัตราการพยายามฆ่าตัวตายและอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อแสนประชากร จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ปีงบประมาณ 2555 และ 2556

	อำเภอ	อัตราการพยายามฆ่าตัวตาย/แสนประชากร		อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ/แสนประชากร	
		2555	2556	2555	2556
จังหวัดเชียงใหม่					
1	จอมทอง	36.3	58.9	12.6	9.1
2	พร้าว	0.0	0.0	15.5	20.1
3	ดอยสะเก็ด	38.4	40.9	6.1	8.8
4	ฝาง	50.7	63.4	7.4	9.8
5	สันกำแพง	29.4	36.7	8.0	8.9
6	สันทราย	11.0	9.9	0.0	4.9
7	สันป่าตอง	49.7	55.8	5.2	13.3
8	เวียงแหง	47.6	51.7	0.0	18.5
9	หางดง	35.1	39.9	1.4	16.2
10	สารภี	31.9	37.1	9.3	12.8
ภาพรวมทั้งจังหวัด (ไม่รวมอำเภอเมือง)				9.9	10.8
จังหวัดลำพูน					
1	เมือง	18.8	18.1	12.6	11.9
2	แม่ทา	17.7	10.1	5.1	10.1
3	บ้านโฮ่ง	45.8	7.1	14.5	9.6
4	ลี้	38.1	26.4	17.6	13.2
5	ทุ่งหัวช้าง	71.4	20.4	10.2	30.6
6	ป่าซาง	17.7	37.2	21.2	15.9
7	บ้านธิ	28.8	17.3	17.3	5.8
8	เวียงหนองล่อง	16.7	55.8	5.6	22.3
ภาพรวมทั้งจังหวัด				13.9	14.9

รูปที่ 7 อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อแสนประชากรของจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ปีงบประมาณ 2544 – 2556

บทที่ 5 อภิปราย ข้อเสนอแนะ ข้อจำกัดของการศึกษา

5.1. มาตรการสื่อประชาสัมพันธ์

มีงานวิจัยในหลายประเทศ [6-9] แสดงให้เห็นว่า การรณรงค์ประชาสัมพันธ์กับประชาชนด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่สามารถช่วยสร้างความตระหนัก เสริมทักษะในการแก้ปัญหา สุขภาพจิต รวมถึงป้องกันการฆ่าตัวตายได้ อีกทั้งทำให้กลุ่มเสี่ยงหรือผู้ป่วยจิตเวช รวมทั้งญาติผู้ดูแลเข้าถึงแหล่งข้อมูลและการบริการเพื่อป้องกัน ส่งต่อผู้ป่วย และบำบัดดูแลได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามการศึกษาวิจัยเหล่านั้นเสนอแนะไปในทิศทางเดียวกันว่าการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ไม่ใช่ทำเพียงวิธีการใดวิธีการหนึ่ง แต่ต้องดำเนินการหลายวิธีควบคู่กัน และต้องดำเนินมาตรการเหล่านั้นอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จึงจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งความรู้ ทักษะ และทำให้เกิดการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง สำหรับการพัฒนามาตรการป้องกันปัญหาฆ่าตัวตายในโครงการศึกษานี้ เป็นผลมาจากข้อเสนอแนะของเชิญขวัญและคณะ [11] ได้เสนอแนวทางการพัฒนามาตรการป้องกันการฆ่าตัวตายในระดับชุมชนว่า ควรพัฒนาสื่อให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ทั้งด้านเนื้อหา ภาษา และช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ อีกทั้งเน้นสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ของคนในพื้นที่นั้นๆ จากแนวทางดังกล่าวนำไปสู่การพัฒนามาตรการเพื่อป้องกันปัญหาการฆ่าตัวตาย โดยวางแผนพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ผลิตสโปตวิทยุเพื่อเผยแพร่ผ่านช่องทางวิทยุกระจายเสียงและเสียงตามสายในชุมชน โรงเรียน และสถานที่สำคัญอื่นๆ รวมทั้งพัฒนาป้ายโฆษณา เว็บไซต์ และสื่อบุคคล แต่เนื่องจากการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์มีความล่าช้าเป็นอย่างมาก ไม่สามารถนำออกเผยแพร่ได้ตามเวลาที่กำหนด คณะนักวิจัยจึงตัดสินใจยุติการพัฒนาสื่ออีก 2 ประเภท คือ ป้ายประชาสัมพันธ์ และเว็บไซต์

ในการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ ผู้รับผิดชอบได้นำไปเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนนักศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผลผลิตที่ได้จากการเรียนของนักศึกษาได้ถูกนำไปใช้จริง ถือได้ว่าเป็นแนวทางที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้เปิดโอกาสให้คนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ แต่แนวคิดนี้จะได้ผลผลิตตามแผนงานและมีประสิทธิภาพหากมีการกำหนดกรอบระยะเวลาที่แน่นอน และมีระบบการติดตามเร่งรัดให้ได้ผลงานเร็วขึ้น ไม่ปล่อยให้ไปไปตามตารางเวลาของการเรียนการสอนปกติ

การพัฒนาสื่อครั้งนี้ทำได้เพียงสโปตวิทยุ ซึ่งมีเนื้อหาเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจทั้งประชาชนทั่วไป ผู้ที่เสี่ยงฆ่าตัวตายและผู้พยายามฆ่าตัวตาย นอกจากจะให้ความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงและสัญญาณเตือนการฆ่าตัวตายเบื้องต้นแล้ว ยังเสนอแนะแนวทางปฏิบัติและช่องทางการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์หรือสายด่วนสุขภาพจิต 1323 ตามหลักการป้องกันการฆ่าตัวตาย ครอบคลุมทั่วไป (Universal prevention) เป็นส่วนหนึ่งของมาตรการปัญหาการฆ่าตัวตายตาม Universal Selective Indicated (USI) prevention model ซึ่งมาโนชและคณะ [12] ได้ทบทวนและจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์และนโยบายการป้องกันปัญหาการฆ่าตัวตายสำหรับประเทศไทย

5.2. มาตรการพัฒนาระบบบริการ

นอกจากการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์แล้วโครงการฯ ได้พัฒนามาตรการระบบการให้บริการเพื่อป้องกันการปัญหาการฆ่าตัวตายในพื้นที่ 18 อำเภอ โดยพัฒนาคู่มือในการจัดการปัญหาการฆ่าตัวตาย จำนวน 2 ฉบับ นั่นคือคู่มือดูแลทางจิตเวชสำหรับหน่วยบริการปฐมภูมิ และคู่มือเพื่อการป้องกันและดูแลปัญหาการฆ่าตัวตายสำหรับ แกนนำชุมชน/อสม. คู่มือทั้งสองเล่มดังกล่าวมีเนื้อหาที่จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในหน่วยบริการ

ปฐมภูมิและชุมชนมีความรู้และการปฏิบัติตัวได้ถูกต้องเหมาะสม หากพบผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย ซึ่งเป็นการป้องกันแบบ Selective and Indicated Prevention ตามหลัก USI prevention model ที่มานิซ และคณะ [12] ได้เสนอไว้ ถึงแม้การพัฒนาาระบบบริการเพื่อเตรียมพร้อมในการป้องกันปัญหาฆ่าตัวตายจะดำเนินการได้ แต่จะไม่ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริงหากไม่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและขาดแรงกระตุ้นหรือมาตรการเสริมตามมา ในการศึกษาครั้งนี้มี 14 ใน 18 อำเภอที่เตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ รพ.สต. และแกนนำชุมชน/อสม. แต่จากการสอบถามกลับหลังการอบรมไปแล้ว เกือบทุกอำเภอจะให้แกนนำชุมชน/อสม.คิดเอง ทำเอง ไม่มีการกำกับ ติดตามและประเมินการทำงาน

5.3. ความรู้ ทักษะ การปฏิบัติตัวเกี่ยวกับปัญหาการฆ่าตัวตาย

ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงฆ่าตัวตายในการศึกษาครั้งนี้ มีบางประเด็นที่มีผู้เข้าใจผิดเป็นจำนวนมาก เช่น ร้อยละ 55 ของประชาชนทั่วไป และร้อยละ 47 ของแกนนำชุมชน/อสม. เข้าใจผิดว่าผู้ที่เป็โรครจิตมักไม่ฆ่าตัวตาย เนื่องจากไม่ต้องคิดมาก ซึ่งใกล้เคียงกับงานวิจัยที่ผ่านมา [13] ซึ่งพบว่าประชาชนในพื้นที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่มีความเข้าใจผิดประเด็นเดียวกันร้อยละ 54 นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ทั้งสองกลุ่มมีความเข้าใจผิดตรงกันในเรื่องอื่น ๆ เช่น ผู้ที่พยายามฆ่าตัวตายแล้วแต่ไม่สำเร็จจะไม่ทำซ้ำอีก และผู้ที่ติดเหล้า ติดสารเสพติดไม่ใช่ผู้ที่มีเสี่ยงสูงต่อการฆ่าตัวตาย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ามีบางประเด็นที่แกนนำชุมชน/อสม. เข้าใจผิดในอัตราที่ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นเรื่อง ผู้ที่พยายามฆ่าตัวตายแล้วแต่ไม่สำเร็จจะไม่ทำซ้ำอีก มีผู้เข้าใจผิดเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าประชาชนทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับความรู้เรื่องสัญญาณเตือนก่อนฆ่าตัวตาย มีบางประเด็นที่ทั้งกลุ่มประชาชนทั่วไปและแกนนำชุมชน/อสม. มีผู้เข้าใจผิดเป็นสัดส่วนค่อนข้างมาก นั่นคือ เข้าใจผิดว่าคนที่พูดออกมาตรงๆ ว่าอยากตายหรือจะกินยาตายมักจะไม่กระทำจริง เข้าใจผิดว่าสัญญาณเตือนฆ่าตัวตายเป็นเพียงลายลักษณ์อักษร เข้าใจผิดว่าคนที่มีบุคลิกแปลกหรือเปลี่ยนไปจากเดิม ไม่ใช่กลุ่มที่มีโอกาสฆ่าตัวตาย และที่สำคัญมีข้อมูลชี้แจงว่าแกนนำชุมชน/อสม. ยังเข้าใจผิดค่อนข้างสูงว่าสัญญาณการฆ่าตัวตายเป็นเพียงลายลักษณ์อักษรเท่านั้น และมีผู้เข้าใจผิดสูงกว่าประชาชนทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ความรู้เรื่องสายด่วนสุขภาพจิต 1323 ทั้งสองกลุ่มมีประมาณครึ่งหนึ่งที่เข้าใจว่าสายด่วนดังกล่าวนี้รับปรึกษาปัญหาสุขภาพกายเพียงอย่างเดียว เข้าใจว่าสายด่วนฯ เปิดให้บริการเฉพาะเวลาราชการ นอกจากนั้นมีจำนวนไม่น้อย (ประมาณร้อยละ 15-25) ที่เข้าใจว่าจะเสียค่าใช้จ่ายหากใช้บริการหรือโทรไปปรึกษา ซึ่งความเข้าใจผิดเหล่านี้ อาจเป็นอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงข้อมูลหรือเข้าถึงบริการเบื้องต้นของผู้มีแนวโน้มเสี่ยงฆ่าตัวตายหรือญาติผู้ดูแลได้

สำหรับทัศนคติต่อการฆ่าตัวตายและความเชื่อต่อการฆ่าตัวตาย ทั้งประชาชนทั่วไปและแกนนำชุมชน/อสม. มีทัศนคติและความเชื่อไปในทิศทางเดียวกันทุกประเด็น มีหลายประเด็นในการสำรวจครั้งนี้ที่อาจแสดงให้เห็นว่าประชาชนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นแกนนำชุมชน/อสม. หรือประชาชนทั่วไป มีทัศนคติที่อาจแสดงถึงการไม่ใส่ใจต่อปัญหาการฆ่าตัวตายที่ต้องได้รับการแก้ไขในระดับชุมชนหรือต้องร่วมมือร่วมใจกัน สอดคล้องกับการศึกษาของเจียรชัย งามทิพย์วัฒนา และสุชีรา ภพราษฎร์วรรณ [14] ที่พบว่า ส่วนมากเห็นด้วยว่าการฆ่าตัวตายเป็นสิทธิส่วนบุคคล (อสม. หรือแกนนำเห็นด้วยในประเด็นนี้มากกว่าประชาชนทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ) คนที่ฆ่าตัวตายเป็นการเรียกร้องความสนใจ เป็นต้น ซึ่งทัศนคติเหล่านี้ อาจส่งผลต่อการปฏิบัติตัวป้องกันการฆ่าตัว

ตายส่วนบุคคล การให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาในชุมชน และการช่วยกันสอดส่องดูแลสมาชิกในครอบครัวและเพื่อนบ้าน นอกจากนั้นการที่ทั้งแกนนำชุมชน/อสม. และประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่มีทัศนคติว่าคนที่ตั้งใจฆ่าตัวตายจริงจะไม่พูดบอกคนอื่น และมีทัศนคติว่าคนที่ตั้งใจฆ่าตัวตายมักเรียกร้องความสนใจนั้น แสดงให้เห็นว่า ประชาชนยังขาดความรู้เรื่องสัญญาณเตือนก่อนฆ่าตัวตาย ซึ่งมีผลงานวิจัยที่ระบุว่าก่อนตัดสินใจฆ่าตัวตายหรือพยายามฆ่าตัวตาย บุคคลเหล่านั้นมักมีพฤติกรรมที่เป็นสัญญาณเตือนไม่ว่าเป็นการสื่อสารทางวาจา เช่น พูดอยากตาย เสียใจ การสื่อสารด้วยท่าทาง เช่น มีบุคลิกเปลี่ยนแปลงจากเดิม แยกตัว เก็บกด เป็นต้น ดังการศึกษาที่ผ่านมา [4, 11] ที่ชี้ให้เห็นว่าหากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดไม่ทราบหรือไม่เข้าใจสัญญาณเตือนต่อการฆ่าตัวตายต่างๆ เหล่านี้ จะทำให้มีการฆ่าตัวตายสำเร็จต่างๆ ที่สามารถป้องกันได้ ซึ่งอย่างน้อยที่สุด แกนนำชุมชน/อสม. ควรมีความเข้าใจสัญญาณเตือนต่อการฆ่าตัวตายต่างๆ รวมทั้งทัศนคติหรือความเชื่อในประเด็นต่างๆ เป็นอย่างดี ซึ่งการสำรวจครั้งนี้พบว่าไม่แตกต่างจากประชาชนทั่วไป

หากพบคนคิดฆ่าตัวตาย ทั้งแกนนำชุมชน/อสม. และประชาชนทั่วไปมีการปฏิบัติการช่วยเหลือเหมือนกัน โดยส่วนใหญ่จะสอบถามถึงปัญหาเหล่านั้น พูดเตือนหรือให้สติ ให้บุคคลเหล่านั้นระบายความในใจ หาทางออก ร่วมกัน มีเพียงส่วนน้อยที่ระบุว่าได้ประเมินระดับความเสี่ยงเพื่อจำแนกกลุ่มเสี่ยงฆ่าตัวตาย และแนะนำให้ไปปรึกษาบุคลากรสาธารณสุข จากการปฏิบัติการช่วยเหลือดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่าเป็นการปฏิบัติการช่วยเหลือพื้นฐานทั่วไป แต่แนวทางปฏิบัติการช่วยเหลือของทั้งสองกลุ่มยังไม่สามารถประเมินเพื่อจำแนกระดับกลุ่มเสี่ยงฆ่าตัวตาย ซึ่งแต่ละกลุ่มจะปฏิบัติการช่วยเหลือด้วยวิธีที่แตกต่างกันได้

5.4. อัตราการฆ่าตัวตาย

อัตราการฆ่าตัวตายของทั้งสองจังหวัดในปีงบประมาณ 2556 เพิ่มขึ้นประมาณ 1.0 ต่อแสนประชากร เมื่อเปรียบเทียบกับปีงบประมาณ 2555 ถือว่ายังเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของทั้งสองจังหวัดที่ควรดำเนินการมาตรการที่มีอยู่ หรือเพิ่มมาตรการ โดยเฉพาะมาตรการสื่อประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่ได้ดำเนินการในโครงการนี้

5.5. ข้อเสนอแนะการดำเนินงานป้องกันการฆ่าตัวตาย

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ทั้งจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ควรดำเนินการมาตรการสื่อประชาสัมพันธ์ ได้แก่ สปอทีวี วิทยุ อย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นดำเนินการพัฒนาและนำสื่อประชาสัมพันธ์อื่นๆ ที่วางแผนไว้ ได้แก่ ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ เว็บไซต์ ไปใช้ โดยดำเนินการไปพร้อมกับกิจกรรมป้องกันปัญหาการฆ่าตัวตายของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทั้งในระดับโรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) และแกนนำชุมชน/อสม. อีกทั้งควรต้องมีการศึกษาวิจัยการติดตามประเมินผลโครงการควบคู่กันไปด้วย โดยการดำเนินการมาตรการต่างๆ ควรเน้นประเด็นสำคัญดังนี้

1. สร้างความเข้าใจและให้ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงและสัญญาณเตือนฆ่าตัวตายแก่ประชาชนทั่วไปและแกนนำชุมชน/อสม. นอกจากนั้นแกนนำชุมชน/อสม. ต้องสามารถประเมินกลุ่มเสี่ยงและสังเกตสัญญาณเตือนฆ่าตัวตายและต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้นที่เหมาะสมในแต่ละระดับความเสี่ยงได้
2. สร้างทัศนคติและความเชื่อที่ถูกต้องในกลุ่มประชาชนทั่วไปและแกนนำชุมชน/อสม. เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตาย เช่น การปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อผู้ที่คิดฆ่าตัวตายว่า ผู้คนนั้นอาจจะมีปัญหาที่หาทางออกเองไม่ได้ ซึ่งไม่ใช่เป็นการเรียกร้องความสนใจ รวมทั้งปรับความเชื่อที่ว่า การฆ่าตัวตายเป็นเรื่องของผู้ป่วยโรคจิตเท่านั้น และการฆ่าตัวตายเป็นสิทธิส่วนบุคคล เป็นต้น

3. เพิ่มช่องทางการบริการให้คำปรึกษากับกลุ่มเสี่ยง เช่น พัฒนาศักยภาพของแกนนำชุมชน/อสม. เป็นผู้ให้คำปรึกษาเบื้องต้น และพัฒนาการบริการให้คำปรึกษา โดยบุคลากรสุขภาพทั้งในและนอกสถานพยาบาล รวมทั้งการให้บริการให้คำปรึกษาโดยแกนนำชุมชน/อสม. (ทั้งชุมชน วัด โรงเรียน) ให้เหมาะสมกับวัย หรือบริบททางสังคม เช่น กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน (กลุ่มเด็ก ผู้สูงอายุ) และให้คำปรึกษาผ่านผู้นำทางศาสนา เป็นต้น นอกจากนี้ควรประชาสัมพันธ์สายด่วนสุขภาพจิต 1323 หรือแหล่งข้อมูลที่จำเป็นอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง
4. พัฒนาระบบบริการเพื่อเตรียมพร้อมและรองรับการช่วยเหลือผู้พยายามฆ่าตัวตาย ระหว่างญาติผู้ดูแลใกล้ชิด แกนนำชุมชน/อสม. เจ้าหน้าที่ รพ.สต. และโรงพยาบาลที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ รวมทั้งหน่วยงาน ภาคีในพื้นที่ เพื่อช่วยเหลือ ดูแล และส่งต่อกลุ่มเสี่ยงหรือผู้ที่พยายามฆ่าตัวตายอย่างเป็นระบบ และพร้อมให้การช่วยเหลือ
5. เจ้าหน้าที่ รพ.สต. ประสานความร่วมมือกับ อสม. แกนนำ เพื่อจัดทำทะเบียนกลุ่มเสี่ยงเพื่อเฝ้าระวังติดตามเยี่ยมบ้าน รวมทั้งมีกิจกรรมชุมชนบำบัด หรือกิจกรรมเพิ่มคุณค่าของผู้ป่วยอยู่เสมอ

5.6. ข้อจำกัดการศึกษา

เนื่องจากการดำเนินมาตรการสื่อประชาสัมพันธ์ไม่สามารถพัฒนาและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เป็นตามแผนกิจกรรมและระยะเวลาที่กำหนด เป็นเหตุให้คณะนักวิจัยยุติโครงการโดยไม่มีการประเมินผลลัพธ์ระยะสั้นที่เกิดจากมาตรการสื่อประชาสัมพันธ์และมาตรการพัฒนาระบบบริการ ได้แก่ การเข้าถึงสื่อ ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตัวที่เกี่ยวข้องกับปัญหาฆ่าตัวตายในกลุ่มเป้าหมายของมาตรการดังกล่าว ถึงแม้การเปรียบเทียบอัตราการฆ่าตัวตายในพื้นที่ที่ทำการศึกษาในช่วงระยะเวลาก่อนและหลังดำเนินโครงการจะพบว่า มีอัตราการฆ่าตัวตายที่สูงขึ้น เล็กน้อย แต่ก็ไม่สามารถบอกได้ว่ามีความสัมพันธ์กับการดำเนินมาตรการสื่อประชาสัมพันธ์ และมาตรการพัฒนาระบบบริการ ในโครงการวิจัยนี้หรือไม่อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- [1] ทวี ตั้งเสรี. รายงานการประเมินผลโครงการป้องกันและช่วยเหลือผู้ที่มีภาวะซึมเศร้าและเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข; 2551.
- [2] สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. สถิติสาธารณสุข. นนทบุรี: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข; 2546-2550.
- [3] บุญชัย นวมงคลวัฒนา. ระบาดวิทยาการฆ่าตัวตายของผู้ป่วยในโรงพยาบาลจิตเวช. การประชุมวิชาการนานาชาติ ครั้งที่ ๔ สุขภาพจิตกับยาเสพติด. โรงแรมแอมบาสเดอร์ กรุงเทพมหานคร 2546.
- [4] ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. ฆ่าตัวตาย : สูญเสียทางเศรษฐกิจ 16,000 ล้านบาท. มองเศรษฐกิจฉบับที่ 1857. 2549.
- [5] ทวี ตั้งเสรี. รายงานการประเมินผลโครงการป้องกันการฆ่าตัวตายปีงบประมาณ พ.ศ.2550: โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข; 2550.
- [6] Hegerl U, Althaus D, Stefanek J. Public attitudes towards treatment of depression: effects of an information campaign. *Pharmacopsychiatry*. 2003 Nov;36(6):288-91.
- [7] Paykel ES, Hart D, Priest RG. Changes in public attitudes to depression during the Defeat Depression Campaign. *Br J Psychiatry*. 1998 Dec;173:519-22.
- [8] Jorm AF, Christensen H, Griffiths KM. The impact of beyondblue: the national depression initiative on the Australian public's recognition of depression and beliefs about treatments. *The Australian and New Zealand journal of psychiatry*. 2005 Apr;39(4):248-54.
- [9] Akroyd S, Wylie J. Impacts of National Media Campaign to Counter Stigma and Discrimination Associated with Mental Illness:survey 4. Wellington,New Zeland: New zeland Ministry of Health;2002.
- [10] Sogaard AJ, Fonnebo V. Effects of a TV mental health campaign 1992. *Tidsskr Nor Laegeforen*. 1996 Aug 30;116(20):2467-72.
- [11] เขียวขวัญ ภูษณงค์, วิชรียา เจริญชูเกียรติกิจ และคณะ.การศึกษาสภาพปัญหา ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง สัญญาณก่อนการฆ่าตัวตาย เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับพัฒนามาตรการป้องกันการฆ่าตัวตายในระดับชุมชน; 2554.
- [12] มาโนช หล่อตระกูล. มาตรการในการแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตาย. [cited 2557 26 May]; Available from: <http://www.ramamental.com/suicide/prevention.html>.
- [13] ทวีชัย อย่างเจริญ, กรรณิกา สมบัติวัฒนางกูร . ผลการประเมินความรู้และทัศนคติจากโครงการสร้างความตระหนักให้ชุมชนร่วมมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาฆ่าตัวตาย: อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่วารสารสวนปรง. 2550;23(1):3
- [14] เจริญชัย งามทิพย์วัฒนา, สุชีรา ภัทรายุตวรรตน์. ความคิดเห็นต่อปัญหาการฆ่าตัวตายในสังคมไทย.วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 2542;44(4):320-343.

ภาคผนวก

รายการหมู่บ้านที่ถูกสุ่มเลือกเป็นพื้นที่ในการเก็บข้อมูล

หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
บ้านน้ำดิบสามัคคี	ช่วงเปา	จอมทอง	เชียงใหม่
บ้านบ้านฮ่อน	ช่วงเปา	จอมทอง	เชียงใหม่
บ้านสบแจ่มฝั่งขวา	บ้านแปะ	จอมทอง	เชียงใหม่
บ้านโป่งไถ	เวียง	ฝาง	เชียงใหม่
บ้านทรายขาว	ศรีดงเย็น	ฝาง	เชียงใหม่
บ้านป่าสักน้อย	เชิงดอย	ดอยสะเก็ด	เชียงใหม่
บ้านน้ำแพร่	ตลาดขวัญ	ดอยสะเก็ด	เชียงใหม่
บ้านเกษตรใหม่	หนองหาร	สันทราย	เชียงใหม่
บ้านทุ่งข้าวตอกใหม่	หนองแห่	สันทราย	เชียงใหม่
บ้านก่อเก้า	ทุ่งด้อม	สันป่าตอง	เชียงใหม่
บ้านเจดีย์เนิ้ง	บ้านแม่	สันป่าตอง	เชียงใหม่
บ้านเชียงขวาง	ไชยสถาน	สารภี	เชียงใหม่
บ้านต้นโชคหลวง	ไชยสถาน	สารภี	เชียงใหม่
บ้านหัวหลิม	หนองแฝก	สารภี	เชียงใหม่
บ้านกอง	หางดง	หางดง	เชียงใหม่
บ้านทุ่งอ้อหลวง	หารแก้ว	หางดง	เชียงใหม่
บ้านเป่อ (หนองแก้ว)	สันผักหวาน	หางดง	เชียงใหม่
บ้านช่างเขียน	บ้านธิ	บ้านธิ	ลำพูน
บ้านป่าปี	บ้านธิ	บ้านธิ	ลำพูน
บ้านห้วยน้ำดิบ	บ้านโฮ้ง	บ้านโฮ้ง	ลำพูน
บ้านป่าข่อยเหนือ	นครเจดีย์	ป่าซาง	ลำพูน
บ้านห้วยไฟ	นครเจดีย์	ป่าซาง	ลำพูน
บ้านสะปุงหลวง	ม่วงน้อย	ป่าซาง	ลำพูน
บ้านวังหมื่น	วังผาง	ป่าซาง	ลำพูน
บ้านกลาง	บ้านกลาง	เมือง	ลำพูน
บ้านศรีคำ	บ้านกลาง	เมือง	ลำพูน
บ้านม้าเหนือ	ศรีบัวบาน	เมือง	ลำพูน
บ้านทุ่งยาว	ศรีบัวบาน	เมือง	ลำพูน
บ้านทาป่าสัก	ทาปลาตุ๊ก	แม่ทา	ลำพูน
บ้านแม่หวางลุ่ม	นาทราย	แม่ทา	ลำพูน
บ้านเด่นหม้า	แม่ลาน	แม่ทา	ลำพูน
บ้านหนองมะลื้อ	แม่ลาน	แม่ทา	ลำพูน
บ้านแพะหนองห้า	ลี	แม่ทา	ลำพูน
บ้านใหม่สุขสันต์	ศรีวิชัย	แม่ทา	ลำพูน

.....
รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการพัฒนา
และประเมินผลมาตรการป้องกัน
การฆ่าตัวตาย
.....

